

I. DISPOSICIÓN XERAIS

XEFATURA DO ESTADO

1638 *Lei orgánica 1/2011, do 28 de xaneiro, de reforma do Estatuto de autonomía da Comunidade Autónoma de Extremadura.*

JUAN CARLOS I

REI DE ESPAÑA

Saiban todos os que a viren e a entenderen que as Cortes Xerais aprobaron e eu sanciono a seguinte lei.

A realidade política, institucional e social que deu lugar á constitución de Extremadura en comunidade autónoma, instrumentada pola aprobación do seu estatuto pola Lei orgánica 1/1983, do 25 de febreiro, foi intensa e inequivocamente alterada en gran parte por obra da descentralización administrativa que a Constitución de 1978 propiciou e polo exercicio das potestades de autogoberno que así se instauraron.

O Estatuto non é só unha norma xurídica que regula os instrumentos do noso goberno, senón que tamén é unha norma política e, se se quere, social, que permite sinalar os nosos retos como comunidade, que deben ser os propios desa nova sociedade, e dunha nova época, o século XXI, e aínda que as sucesivas reformas de 1991, 1994 e 1999 contribuíron a actualizar de modo puntual aquel estatuto primixenio, convén acometer unha reforma de maior fondura e intensidade que lle posibilite ser un eficaz instrumento de cohesión política e social.

Esta reforma reordena as materias tradicionais do Estatuto e incorpora melloras ditas polas novas tendencias da técnica legislativa, opta por non establecer un cadro diferencial de dereitos e deberes dos extremeños, reflicte os novos obxectivos políticos dos poderes públicos acordes cos cambios sociais, amplía o elenco competencial tendo en conta as precisións xurisprudenciais, reforza a autonomía das institucións de autogoberno e crea outras de relevancia estatutaria, afonda nos mecanismos de cooperación vertical e horizontal, reflicte e ordena a actividade exterior da rexión, recoñece e reforza a autonomía política e financeira das entidades locais, é exigente en materia de relacións financeiras coa Facenda estatal e introduce garantías para as sucesivas reformas do propio Estatuto.

En consecuencia, de conformidade co previsto nos artigos 62 e 63 deste estatuto, os extremeños representados pola Asemblea propoñen ás Cortes Xerais a aprobación mediante lei orgánica da reforma do Estatuto de autonomía de Extremadura.

Artigo único.

Modifícase o Estatuto de autonomía de Extremadura, aprobado pola Lei orgánica 1/1983, do 25 de febreiro, modificado pola Lei orgánica 5/1991, do 13 de marzo, pola Lei orgánica 8/1994, do 24 de marzo, e pola Lei orgánica 12/1999, do 6 de maio, e queda redactado do seguinte xeito:

ÍNDICE

Preámbulo.

Título preliminar.

Capítulo I. Disposicións xerais.

Artigo 1. Comunidade Autónoma de Extremadura.

Artigo 2. Territorio.

Artigo 3. Estremeñas e extremeños.

Artigo 4. Símbolos.

Artigo 5. Capitalidade.

Capítulo II. Dereitos, deberes e principios reitores.

Artigo 6. Dereitos e deberes dos extremeños.

Artigo 7. Principios reitores dos poderes públicos extremeños.

Título I. Das competencias da Comunidade Autónoma de Extremadura.

Artigo 8. Disposicións xerais.

Artigo 9. Competencias exclusivas.

Artigo 10. Competencias de desenvolvemento normativo e execución.

Artigo 11. Competencias de execución.

Artigo 12. Desenvolvemento e execución de normas supranacionais.

Artigo 13. Outras facultades asociadas ás competencias.

Artigo 14. Homoxeneidade competencial.

Título II. Das institucións de Extremadura.

Artigo 15. Institucións de autogoberno e outras institucións estatutarias.

Capítulo I. Da Asemblea de Extremadura.

Artigo 16. Carácter e atribucións.

Artigo 17. Eleccións.

Artigo 18. Estatuto dos deputados.

Artigo 19. Órganos.

Artigo 20. Grupos parlamentarios.

Artigo 21. Réxime de funcionamento.

Artigo 22. Potestade lexislativa.

Artigo 23. Iniciativa lexislativa.

Capítulo II. Do presidente de Extremadura.

Artigo 24. Carácter e funcións.

Artigo 25. Investidura.

Artigo 26. Atribucións.

Artigo 27. Disolución anticipada da Asemblea.

Artigo 28. Cuestión de confianza.

Artigo 29. Moción de censura.

Artigo 30. Outras causas de cesamento do presidente.

Capítulo III. Da Xunta de Extremadura e da Administración.

Sección 1.ª Do Goberno da Comunidade Autónoma.

Artigo 31. Carácter e función.

Artigo 32. Atribucións.

Artigo 33. Lexislación de urxencia.

Artigo 34. Composición.

Artigo 35. Estatuto dos membros.

Artigo 36. Cesamento.

Sección 2.ª Da administración da Comunidade Autónoma.

Artigo 37. Principios reitores.

Artigo 38. Potestades.

Artigo 39. Medidas de boa administración.

Capítulo IV. Do exercicio e control dos poderes da Comunidade.

- Artigo 40. Publicidade normativa.
- Artigo 41. Control xurisdiccional de disposicións e actos.
- Artigo 42. Responsabilidade dos poderes públicos e da Administración.
- Artigo 43. Conflitos xurisdiccionais.
- Artigo 44. Conflitos entre institucións de autogoberno.

Capítulo V. Doutras institucións estatutarias.

- Artigo 45. Consello Consultivo.
- Artigo 46. Consello de Contas.
- Artigo 47. Consello Económico e Social.
- Artigo 48. Persoeiro do Común.

Título III. Do Poder Xudicial en Extremadura.

- Artigo 49. Competencias da Comunidade Autónoma.
- Artigo 50. Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura.
- Artigo 51. Dos altos cargos xudiciais e do Ministerio Fiscal en Extremadura.
- Artigo 52. Consello de Xustiza de Extremadura.

Título IV. Da organización territorial.

- Artigo 53. Entidades locais e réxime xurídico.
- Artigo 54. Municipios.
- Artigo 55. Autonomía local.
- Artigo 56. Provincias.
- Artigo 57. Comarcas.
- Artigo 58. Outras entidades locais.
- Artigo 59. Relacións coas entidades locais.
- Artigo 60. Facenda local.

Título V. Das relacións institucionais da Comunidade Autónoma.

- Artigo 61. Principios xerais.

Capítulo I. Das relacións coas institucións do Estado.

- Artigo 62. Instrumentos de relación co Estado.
- Artigo 63. Participación en institucións e en procedementos estatais.
- Artigo 64. Comisión de Cooperación bilateral.

Capítulo II. Das relacións con outras comunidades autónomas.

- Artigo 65. Convenios con outras comunidades autónomas.
- Artigo 66. Acordos de cooperación con outras comunidades autónomas.
- Artigo 67. Foros multilaterais de cooperación horizontal.

Capítulo III. Da acción exterior de Extremadura.

- Artigo 68. Principios e obxectivos.
- Artigo 69. Instrumentos e procedementos.
- Artigo 70. Representación e participación na Unión Europea.
- Artigo 71. Cooperación con Portugal.
- Artigo 72. Cooperación ao desenvolvemento.

Título VI. Da economía e da facenda.

Capítulo I. Da economía de Extremadura.

- Artigo 73. Principios xerais.
- Artigo 74. Planificación económica.

- Artigo 75. Sector público.
Artigo 76. Entidades financeiras.
- Capítulo II. Da Facenda pública de Extremadura.
- Artigo 77. Principios xerais e réxime xurídico.
- Sección 1.ª Do orzamento e do gasto público.
- Artigo 78. Orzamento.
Artigo 79. Gasto público.
- Sección 2.ª Dos recursos financeiros.
- Artigo 80. Ingresos.
Artigo 81. Tributos propios.
Artigo 82. Impostos cedidos e recargas.
Artigo 83. Revisión económico-administrativa.
- Sección 3.ª Do patrimonio e do crédito público.
- Artigo 84. Patrimonio.
Artigo 85. Crédito público.
- Capítulo III. Das relacións coa Facenda do Estado.
- Artigo 86. Principios xerais do financiamento autonómico.
Artigo 87. Financiamento de nivelación.
Artigo 88. Participación e lealdade institucional.
Artigo 89. Colaboración en materia fiscal.
Artigo 90. Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais.
- Título VII. Da reforma do Estatuto.
- Artigo 91. Procedemento de reforma estatutaria.
- Disposición adicional primeira. Asignacións complementarias.
Disposición adicional segunda. Investimentos ordinarios do Estado.
Disposición adicional terceira. Cesión de tributos.
Disposición adicional cuarta. Traspaso de medios materiais e financeiros.
Disposición adicional quinta. Traspaso de medios persoais.
Disposición adicional sexta. Constitución da Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais.
Disposición adicional sétima. Seguridade.

PREÁMBULO

Nos dous grandes vales do Texo e do Guadiana, desde as covas prehistóricas aos centros tecnolóxicos, foise escribindo silandeiamente a crónica dunha vontade de sentir, pensar, ser e estar no mundo. Unha tarefa dos pobos que foi forxando Extremadura, con ou sen conciencia de facelo. Estremeños fronte a unha historia pouco xenerosa cos que tantas das súas liñas escribiron en primeira persoa, pero que non nos legaron o peso dunha identidade imperativa nin o lastre dunha autoconciencia limitadora, nin a lousa dunha historia que se nos impoña como un deber incumplido. E iso converte a nosa vontade presente en fonte e orixe do noso desexo de autogoberno. Somos Extremadura porque queremos selo os estremeños de hoxe, os seus cidadáns, con independencia do que pensaron ou sentiron os nosos antepasados, e porque o proxecto incluínte de España así o recoñece e alenta para nosoutros e para os outros pobos irmáns. Non nos ata o pasado, nin lle debemos submisión; é só o variado mosaico da nosa historia. E por duro que puidese ser, ordenouse á fin e ao cabo para traernos ata este presente esperanzado. Non nos ata o pasado, é nostalgia do futuro o que sentimos, en realidade.

Extremadura estivo como tal en todos os empeños da modernidade política española desde os albores gaditanos do constitucionalismo. Pero é a recuperación da democracia, coa Constitución de 1978, a base sobre a cal edificamos a Extremadura do presente e do futuro. Un pobo, si, pero un pobo de cidadáns libres e iguais. Ese é o fundamento sobre o que este Estatuto de autonomía de 1983 encarna contemporaneamente o desexo de autogoberno dos extremeños, a dignidade irrenunciable duns cidadáns que deciden por si mesmos asumir o reto proposto pola Constitución e rebelarse contra unha longa historia de dependencia e insignificancia política.

Este texto é o marco referencial da nosa convivencia e a expresión xurídica da nosa identidade como pobo, plenamente compatible coa unidade sen cuestionamentos dunha España á cal queremos e á cal pertencemos. É o instrumento para seguirmos avanzando como pobo con raíces, trazos propios, historia e definida personalidade. Podemos alzar a voz e levantar a mirada coa satisfacción de que o camiño percorrido nos fixo máis grandes a nós sen empequenecer a ninguén. Pedra a pedra, paso a paso, Extremadura conseguiu ser próxima e recoñecible, capaz de defender o seu presente e de loitar por un porvir que nos pertence, capaz tamén de exixir os seus dereitos sen outro crédito que o que a razón impón. É unha realidade que se perfila no horizonte común dunha España solidaria, encamiñada a superar os atavismos das fronteiras e que busca, no respecto á singularidade, a igualdade nos valores superiores de convivencia, paz, xustiza e liberdade. Todos os extremeños, os de dentro e os da diáspora, soubemos acadar unha meta que se adiviñaba afastada. O autogoberno deixou nas nosas mans o rumbo do destino colectivo da rexión e, na convicción de que posuímos a pericia para conducir este proxecto, somos as actuais xeracións as que debemos dirixila a novas metas, deixando ás futuras unha Extremadura máis próspera e máis libre. E un fecundo cuarto de século de convivencia avala xa o atinado da aposta e anima a afondar nese camiño, tamén renovando o marco xurídico da nosa vida pública.

Do Guadalupe relixioso e americano ao Yuste cívico e europeo trázase un arco de renovada identidade colectiva que pretende abranguer todas as tradicións e sensibilidades, todas as raíces e as potencias, todas as perspectivas e os anhelos da nova Extremadura. Unha Extremadura definitivamente asentada pero máis aberta ao mundo. Unha Extremadura cómoda e activa no proxecto da Nación española. Unha Extremadura fronteiriza, europea e americana. Unha Extremadura solidaria con cada recuncho do planeta. Unha Extremadura unha, finalmente.

TÍTULO PRELIMINAR

CAPÍTULO I

Disposicións xerais

Artigo 1. *Comunidade Autónoma de Extremadura.*

1. Extremadura, como expresión da súa identidade rexional histórica e por vontade democrática dos extremeños, constitúese en comunidade autónoma, dentro da unidade da Nación española, de acordo coa Constitución e co presente estatuto, que é a súa norma institucional básica.

2. A Comunidade Autónoma de Extremadura, a través das súas institucións, asume o exercicio do seu autogoberno rexional, a defensa da súa propia identidade e a dos seus valores, así como a mellora e promoción do benestar dos extremeños.

3. Os poderes da Comunidade Autónoma de Extremadura emanan do pobo, da Constitución e deste estatuto.

4. Son elementos diferenciais de Extremadura, e deben orientar a actuación dos poderes públicos, a vitalidade da súa recente identidade colectiva, a calidade do seu medio natural e do seu patrimonio cultural, o predominio do mundo rural, a súa proxección en Portugal e Iberoamérica, os condicionantes históricos do seu desenvolvemento socioeconómico e a baixa densidade da súa poboación e a súa dispersión, entendida

como dificultade relativa de acceso aos servizos e equipamentos xerais. Os poderes públicos adoptarán as medidas necesarias para evitar que de tales diferenzas deriven desigualdades fronte ao conxunto do Estado e para corrixir as existentes.

Artigo 2. *Territorio.*

1. O territorio de Extremadura, ao cal se estenden os seus poderes, é o dos municipios comprendidos dentro dos actuais límites das provincias de Badajoz e Cáceres.

2. Non obstante, as normas, disposicións ou actos das institucións extremeñas poderán ter efectos extraterritoriais cando sexa necesario para o pleno exercicio daquelas das súas competencias cuxa natureza o requira.

Artigo 3. *Extremeñas e extremeños.*

1. Para os efectos deste estatuto, posúen a condición política de extremeños os cidadáns españois que, de acordo coas leis xerais do Estado, teñan veciñanza administrativa en calquera dos municipios de Extremadura.

2. Igualmente, son extremeños os españois residentes no estranxeiro que tivesen a última veciñanza administrativa en Extremadura e acrediten esta condición na correspondente representación diplomática de España. O seus descendentes inscritos como españois gozarán desa condición se así o solicitan na forma que determine unha lei do Estado.

3. As comunidades extremeñas asentadas fóra de Extremadura, consonte o establecido na lei, poderán solicitar o recoñecemento da identidade extremeña, entendida como o dereito a colaborar e compartir a vida social e cultural do pobo extremeño e sen que, en ningún caso, implique a concesión de dereitos políticos. A Comunidade Autónoma poderá solicitar do Estado a subscrición dos oportunos tratados ou convenios internacionais cos Estados en que existan esas comunidades.

Artigo 4. *Símbolos.*

1. A bandeira extremeña está formada por tres franxas horizontais iguais: verde a superior, branca a central e negra a inferior.

2. O escudo e o himno de Extremadura regularanse por lei da Asemblea aprobada por maioría de dous terzos dos deputados.

3. O día de Extremadura é o 8 de setembro.

4. A protección dos símbolos de Extremadura é a que corresponde aos demais símbolos do Estado, de acordo co ordenamento xurídico.

Artigo 5. *Capitalidade.*

A capital de Extremadura é a cidade de Mérida, sede da Asemblea, da Presidencia e da Xunta.

CAPÍTULO II

Dereitos, deberes e principios reitores

Artigo 6. *Dereitos e deberes dos extremeños.*

1. Os dereitos fundamentais dos extremeños son os establecidos na Constitución. Ademais, poderán exercer fronte aos poderes públicos rexionais aqueles outros dereitos contidos neste estatuto ou na lexislación, especialmente o de participar nos asuntos públicos directamente ou por medio de representantes e o de petición.

2. Para contribuír ao benestar colectivo, son deberes dos extremeños os previstos na Constitución e no resto do ordenamento xurídico.

Artigo 7. *Principios reitores dos poderes públicos extremeños.*

Os poderes públicos rexionais:

1. Exercerán as súas atribucións coas finalidades primordiais de promover as condicións de orde social, política, cultural ou económica, para que a liberdade e a igualdade dos extremeños, entre si e co resto dos españois, sexan reais e efectivas; remover os obstáculos que impidan ou dificulten a súa plenitude; e facilitar a participación de todos na vida política, económica, cultural e social de Extremadura, nun contexto de liberdade, xustiza e solidariedade.

2. Fomentarán os valores dos extremeños e o afianzamento da súa identidade a través da investigación, do desenvolvemento e da difusión dos trazos sociais, históricos, lingüísticos e culturais de Extremadura en toda a súa variedade e extensión, con especial atención ao rico patrimonio das formas tradicionais da vida dos pobos, nun marco irrenunciable de pleno desenvolvemento socioeconómico rural.

3. Impulsarán activamente a equidade territorial e a cohesión social nas súas políticas internas e nas súas relacións con outras comunidades autónomas, coas institucións xerais do Estado e coas europeas. Así mesmo, alentarán o crecemento demográfico rexional, apoiarán o retorno dos emigrantes e loitarán contra o despoboamento das zonas rurais.

4. Promoverán a concertación e o diálogo social con sindicatos e empresarios como instrumentos necesarios na concepción e execución das súas políticas de cohesión e desenvolvemento.

5. Adoptarán activamente todo tipo de políticas para a consecución do pleno emprego, especialmente mediante medidas que promovan o investimento produtivo e que axusten a oferta e a demanda de traballo nun marco de responsabilidade social empresarial.

6. Estimularán a investigación científica e técnica, a incorporación de procesos innovadores polos actores económicos, o acceso ás novas tecnoloxías por parte de empresas e cidadáns e os mecanismos legais e técnicos que faciliten o libre acceso de todos ao coñecemento e á cultura.

7. Perseguirán un modelo de desenvolvemento sustentable e coidarán da preservación e mellora da calidade ambiental e a biodiversidade da rexión, con especial atención aos seus ecosistemas característicos, como a *dehesa*. Así mesmo, as súas políticas contribuirán proporcionadamente aos obxectivos establecidos nos acordos internacionais sobre loita contra o cambio climático.

8. Velarán por un uso racional da auga e pola súa distribución solidaria entre os cidadáns que a precisen, de acordo co marco constitucional de competencias e as prioridades que sinala a lei, sen menoscabo da calidade de vida dos extremeños, do desenvolvemento económico de Extremadura confirmado mediante estudos que garantan as demandas actuais e futuras de todos os usos e aproveitamentos e sen prexuízo das compensacións que procedan.

9. Favorecerán medidas para o aforro e a eficiencia enerxética e apoiarán a xeración de enerxías renovables. Así mesmo, velarán estritamente polo retorno á rexión dos beneficios resultantes da exportación de enerxía fóra do seu territorio.

10. Consideran un obxectivo irrenunciable a masiva difusión da cultura no seu sentido máis amplo e un acceso igualitario dos extremeños á información e aos bens e servizos culturais. Para iso, Extremadura considera instrumentos particularmente útiles o dominio doutras linguas, o manexo das tecnoloxías da información e a comunicación, a extensión dos sistemas operativos de código aberto e o uso das licenzas de libre copia e distribución. Así mesmo, velarán pola conservación dos bens do patrimonio cultural, histórico e artístico.

11. Asumen como unha aspiración esencial a máis estrita garantía dos dereitos á saúde, á educación e á protección pública en caso de dependencia.

12. Consideran un obxectivo irrenunciable, que informará todas as políticas rexionais e a práctica das institucións, a plena e efectiva igualdade da muller en todos os ámbitos da vida pública, familiar, social, laboral, económica e cultural. Así mesmo, removerán os

obstáculos que impidan ou dificulten a igualdade real e efectiva mediante as medidas de acción positiva que resulten necesarias.

13. Promoverán políticas para garantir o respecto á orientación sexual e á identidade de xénero de todas as persoas.

14. Velarán pola especial protección daqueles sectores de poboación con especiais necesidades de calquera tipo. A igualdade efectiva dos extremeños pasa inescusablemente pola adopción de políticas específicas para a infancia, os maiores e calquera outro sector social con necesidades específicas.

15. Promoverán a autonomía, a igualdade de oportunidades e a integración social e laboral das persoas con discapacidade, con especial atención á súa achega activa ao conxunto da sociedade, ao ensino e ao uso da lingua de signos española e á eliminación das barreiras físicas.

16. Coidarán da existencia de canles para a expresión das opinións dos mozos, da eficacia dos seus sistemas asociativos e do fomento das súas capacidades emprendedoras, asumindo a súa participación na vida pública como un elemento esencial para o desenvolvemento presente e futuro da rexión. Tamén velarán pola súa orientación profesional, a súa emancipación familiar e o seu acceso á vivenda.

17. A integración dos inmigrantes que viven en Extremadura é un obxectivo común das políticas públicas rexionais e que estará orientado polos principios do mutuo coñecemento, o respecto polas diferenzas, a igualdade de dereitos e deberes, no marco dos principios e valores constitucionais.

18. Asumen que a Comunidade Autónoma de Extremadura é parte activa do proceso de integración europea, mediante os mecanismos de participación nas institucións da Unión que establezan os tratados, as leis nacionais ou os acordos de ámbito estatal ou europeo, mediante a súa intervención nas asociacións europeas de rexións e a través das actividades internas de difusión das políticas e dos valores europeos.

19. Impulsarán todo tipo de relacións con Portugal, tanto das institucións como da sociedade extremeñas, baixo os principios de lealdade, respecto pola respectiva identidade, mutuo beneficio e solidariedade. Así mesmo, fomentarán as relacións de calquera natureza cos pobos e institucións da comunidade iberoamericana de nacións.

20. Entenden como unha exigencia ética colectiva a contribución activa da sociedade rexional e das súas institucións á paz e ao desenvolvemento socioeconómico, político e cultural de todas as nacións e pobos do mundo, mediante as súas propias accións de cooperación ao desenvolvemento e a súa participación nas que realicen outras instancias españolas ou internacionais.

TÍTULO I

Das competencias da Comunidade Autónoma de Extremadura

Artigo 8. Disposicións xerais.

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura asume competencias sobre as materias que se identifican nos seguintes artigos. Estas competencias comprenderán as funcións que en cada caso procedan, sen prexuízo das que puidesen corresponderlle ao Estado en virtude de títulos competenciais propios previstos na Constitución.

2. Así mesmo, asume as competencias que lle sexan atribuídas, delegadas ou transferidas polo Estado, de conformidade co previsto na Constitución, e calquera outra que lle poida corresponder de acordo con esta, cos outros títulos deste estatuto e co resto do ordenamento xurídico.

3. No exercicio das súas competencias, a Comunidade Autónoma poderá establecer políticas propias.

Artigo 9. *Competencias exclusivas.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura ten competencia exclusiva sobre as seguintes materias:

1. Creación, organización, réxime xurídico e funcionamento das súas institucións, así como a organización da súa propia Administración e a dos entes instrumentais que dela dependan.

2. Administración de xustiza, de conformidade co previsto no título III deste estatuto.

3. Organización territorial propia da Comunidade Autónoma e réxime local nos termos do título IV deste estatuto.

4. Conservación, defensa e protección do Foro de Baylío e das institucións de dereito consuetudinario.

5. Especialidades do procedemento administrativo. Normas procesuais derivadas do dereito propio. Regulación do recurso gubernativo en aplicación do dereito extremeño fronte á cualificación por parte de rexistros da propiedade, mercantís e de bens mobles.

6. Cooperación transfronteiriza e internacional para o desenvolvemento, en coordinación co Estado.

7. Fomento do desenvolvemento económico e social da Comunidade Autónoma dentro dos obxectivos da política económica nacional.

8. Ordenación da Facenda da Comunidade Autónoma.

9. Estatística para fins de interese da Comunidade Autónoma.

10. Caixas de aforro e institucións de crédito cooperativo, no marco da ordenación xeral da economía e do crédito. Organización e funcionamento de mutualidades de previsión social.

11. Cámaras de comercio e industria e outras corporacións de dereito público representativas de intereses económicos e profesionais. Colexios profesionais e exercicio de profesións tituladas.

12. Agricultura, gandería e pastos. Industrias agroalimentarias.

13. Creación e regulación de denominacións de orixe e outras mencións de calidade.

14. Caza e explotacións cinexéticas. Pesca fluvial e lacustre. Acuicultura.

15. Industria, agás o regulado ao respecto na lexislación xeral sobre seguridade, sanidade, defensa, minas e hidrocarburos.

16. Comercio interior, dentro da unidade de mercado e conforme a lexislación mercantil. Regulación e réxime de control administrativo das actividades e equipamentos comerciais, en especial das grandes superficies. Feiras e mercados non internacionais. Autorización para o establecemento de centros de contratación de mercadorías e bolsas de valores situados no territorio de Extremadura.

17. Organización, funcionamento e réxime das cooperativas e entidades asimiladas. Fomento de todas as modalidades de economía social.

18. Consumo. Regulación das medidas de prevención, protección e defensa dos consumidores e usuarios, dos seus dereitos e dos órganos e procedementos de mediación. Loita contra a fraude.

19. Turismo. Ordenación, planificación, información e promoción interior e exterior. Regulación dos dereitos e obrigas dos usuarios e dos prestadores de servizos turísticos. Regulación e clasificación das empresas e establecementos turísticos e hostaleiros.

20. Artesanía.

21. Publicidade comercial e institucional.

22. Investigación, desenvolvemento e innovación científica e técnica, en coordinación co Estado. Coordinación da actividade investigadora financiada con fondos públicos da Comunidade Autónoma. Innovación e desenvolvemento tecnolóxicos.

23. Réxime das novas tecnoloxías da sociedade da información e a comunicación.

24. Sanidade e saúde pública, no relativo á organización, ao funcionamento interno, coordinación e control dos centros, servizos e establecementos sanitarios na Comunidade Autónoma. Participación na planificación e coordinación xeral da sanidade. Promoción da saúde e da investigación biomédica.

25. Ordenación farmacéutica.
26. Infancia e xuventude. Protección e tutela de menores.
27. Acción social. En particular, a promoción e protección dos maiores e a prevención, atención e inserción social dos colectivos afectados por calquera tipo de discapacidade, dependencia ou calquera outra circunstancia determinante de exclusión social. Prestacións económicas de asistencia social diferentes das da Seguridade Social.
28. Políticas de integración e participación social, cultural, económica e laboral dos inmigrantes, en colaboración co Estado, e participación nas políticas de inmigración estatais.
29. Políticas de igualdade de xénero, especialmente a aprobación de normas e execución de plans para o establecemento de medidas de discriminación positiva para erradicar as desigualdades por razón de sexo.
30. Protección á familia e instrumentos de mediación familiar.
31. Urbanismo e vivenda. Normas de calidade e innovación tecnolóxica na edificación e de conservación do patrimonio urbano tradicional.
32. Ordenación do territorio.
33. Políticas e normas adicionais e complementarias das do Estado en materia de protección ambiental e loita contra o cambio climático. Regulación dos espazos naturais protexidos propios e adopción de medidas para a súa protección e posta en valor. Mantemento, conservación e mellora da *dehesa*.
34. Desenvolvemento sustentable do medio rural. Tratamento especial das zonas de montaña.
35. Servizo meteorolóxico da Comunidade Autónoma.
36. Ordenación, planificación e xestión das augas que discorran integramente polo territorio de Extremadura, así como dos usos e aproveitamentos, incluída a súa concesión. Planificación, construción e explotación das obras e infraestruturas hidráulicas, canles e regas que non estean cualificadas de interese xeral polo Estado nin afecten outras comunidades autónomas. Augas minerais e termais. Participación, na forma que determine a lexislación do Estado, na xestión das augas pertencentes a bacías intercomunitarias que discorran polo territorio de Extremadura.
37. Instalacións de produción, almacenaxe, distribución e transporte de enerxías de calquera tipo no seu territorio, incluída a eléctrica cando o aproveitamento desta non afecte outras comunidades autónomas. Normas adicionais de garantía na calidade da subministración e participación nos organismos estatais reguladores do sector enerxético, nos termos que estableza a lexislación do Estado.
38. Obras e infraestruturas públicas de interese rexional que non teñan a cualificación de interese xeral do Estado e non afecten outra comunidade autónoma, así como a participación na planificación e, de ser o caso, na execución e xestión das infraestruturas de interese xeral en Extremadura, nos termos que estableza a lexislación estatal.
39. Ferrocarrís, estradas e camiños cuxo itinerario se desenvolva integramente no territorio da Comunidade Autónoma e, no mesmo ámbito, os transportes terrestres e fluviais con independencia da titularidade da infraestructura. Centros de transporte, loxística e distribución situados en Extremadura. Aeroportos, heliportos, portos deportivos e outras infraestruturas de transporte que non sexan de interese xeral. Participación na planificación e, de ser o caso, execución e xestión das infraestruturas de interese xeral na Comunidade Autónoma, nos termos que estableza a lexislación do Estado.
40. Vixilancia e protección dos seus edificios e instalacións.
41. Coordinación e demais facultades previstas na lei orgánica correspondente en relación coas policía locais.
42. Protección civil e emerxencias.
43. Espectáculos e actividades recreativas. Ordenación xeral do sector e réxime de intervención administrativa e control de espectáculos públicos.
44. Casinos, xogos e apostas, incluídas as modalidades por medios telemáticos cando a actividade se desenvolva exclusivamente en Extremadura.

45. Asociacións e fundacións de todo tipo que desenvolvan principalmente as súas funcións en Extremadura. Fomento do voluntariado.

46. Deporte. Promoción, regulación e planificación de actividades e equipamentos deportivos e doutras actividades de lecer.

47. Cultura en calquera das súas manifestacións. Patrimonio histórico e cultural de interese para a Comunidade Autónoma. Folclore, festas e tradicións populares. Protección das modalidades lingüísticas propias. Academias científicas e culturais de Extremadura.

48. Museos, arquivos, bibliotecas e outros centros culturais e de depósito de interese para a Comunidade que non sexan de titularidade estatal. Conservatorios de música e danza, centros de artes escénicas e de belas artes.

49. Fomento, protección e promoción das producións e creacións artísticas e literarias, calquera que for o medio en que se manifesten e o soporte en que se comuniquen ou conteñan, especialmente da edición de libros e publicacións periódicas e das producións audiovisuais, cinematográficas, musicais e escénicas, así como a regulación e inspección das salas de exhibición.

50. Réxime e convocatoria de consultas populares non vinculantes diferentes ao referendo.

2. Nestas materias, correspóndenlle á Comunidade Autónoma a función lexislativa, a potestade regulamentaria e, en exercicio da función executiva, a adopción de cantas medidas, decisións e actos procedan.

Artigo 10. *Competencias de desenvolvemento normativo e execución.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura ten competencias de desenvolvemento normativo e execución nas seguintes materias:

1. Réxime xurídico das súas administracións públicas, da contratación do sector público, das concesións e dos bens de titularidade pública destas, da responsabilidade patrimonial da Administración de acordo co sistema xeral de responsabilidade das administracións públicas e do réxime estatutario dos empregados públicos.

2. Ambiente. Regulación e protección da flora, a fauna e a biodiversidade. Prevención e corrección da xeración de residuos e verteduras e da contaminación acústica, atmosférica, lumínica, do solo e do subsolo. Regulación do abastecemento, saneamento e depuración das augas. Montes, aproveitamentos forestais e vías pecuarias.

3. Ordenación do crédito, banca, seguros, mutualidades de previsión social, entidades xestoras de plans e fondos de pensións.

4. Educación e ensino en toda a súa extensión, niveis, graos, modalidades e especialidades. En particular, o réxime, organización e control dos centros educativos, do persoal docente, das materias de interese rexional, das actividades complementarias e das bolsas con fondos propios.

5. Universidades públicas e privadas. En particular, a programación e creación de centros públicos, a autorización dos privados, a aprobación definitiva dos seus estatutos e normas de funcionamento, os procedementos de acceso, o réxime retributivo e a regulación dos títulos propios, así como o financiamento das públicas e o réxime de control, fiscalización e exame das súas contas.

6. Seguridade Social, con excepción das normas que configuran o seu réxime económico e sen prexuízo do disposto no artigo seguinte.

7. Réxime mineiro e enerxético e instalacións radioactivas de segunda e terceira categorías.

8. Prensa, radio e televisión e outros medios de comunicación. Creación, regulación e mantemento de medios de comunicación social de carácter público, cuxa actividade estará presidida polos principios de independencia, pluralidade, neutralidade, obxectividade e servizo público.

9. Sanidade e saúde pública. Sanidade agrícola e animal. Sanidade alimentaria.

2. Nestas materias, correspóndelle á Comunidade Autónoma desenvolver, executar e, de ser o caso, complementar a normativa do Estado, mediante a lexislación propia de desenvolvemento, a potestade regulamentaria e a función executiva.

Artigo 11. *Competencias de execución.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura ten competencias de execución nas seguintes materias:

1. Sistema penitenciario.
2. Nomeamento de notarios, rexistradores da propiedade e mercantís e outras persoas que dean fe pública. Participación na fixación das demarcacións de notarías e rexistros da propiedade e mercantís. Rexistro Civil.
3. Propiedade intelectual e industrial.
4. Pesos e medidas. Contraste de metais.
5. Feiras internacionais que teñan lugar en Extremadura.
6. Produtos farmacéuticos.
7. Traballo e relacións laborais, incluíndo a función pública inspectora, que se coordinará co Estado. As políticas activas de emprego, a intermediación laboral, a seguridade e saúde no traballo, a formación profesional para o emprego e, de ser o caso, a xestión dos fondos de protección do desemprego.
8. Xestión do réxime económico da Seguridade Social e dos servizos que integran o sistema, con pleno respecto aos principios de unidade económico-patrimonial e de solidariedade financeira.
9. Aeroportos, heliportos e outras infraestruturas de transporte con cualificación de interese xeral, cuxa xestión directa non reserve para si a Administración xeral do Estado.
10. Museos, arquivos, bibliotecas e outras coleccións de natureza análoga de titularidade estatal cuxa xestión non reserve para si o Estado.
11. Xestión dos parques nacionais e, de ser o caso, dos internacionais no territorio de Extremadura, no marco dos acordos que ao respecto subscriba o Estado.
12. Defensa da competencia no ámbito do mercado estremeño.
13. Fixación, en colaboración co Estado, das necesidades do mercado laboral que determinan a concesión das autorizacións de traballo dos estranxeiros.

2. Nestas materias corresponden á Comunidade Autónoma a potestade regulamentaria organizativa e a adopción de plans, programas, medidas, decisións e actos.

Artigo 12. *Desenvolvemento e execución de normas supranacionais.*

1. Son funcións da Comunidade Autónoma de Extremadura o desenvolvemento e, de ser o caso, a execución da normativa da Unión Europea nos ámbitos materiais de competencia autonómica.

2. A Comunidade Autónoma executará, así mesmo, os tratados e convenios internacionais ratificados polo Reino de España no que afecten as materias da súa competencia.

Artigo 13. *Outras facultades asociadas ás competencias.*

1. No ámbito das súas competencias, e ademais das expresamente recollidas, correspóndenlle á Comunidade Autónoma todas aquelas funcións que resulten inherentes ao seu pleno exercicio e, en particular, a xestión do demanio especial afectado e a declaración de utilidade pública ou interese social para os efectos expropiatorios, así como a determinación dos supostos, das causas e condicións de exercicio de tal potestade, a determinación de criterios obxectivos de valoración e o establecemento dos órganos que os apliquen e fixen o prezo xusto.

2. En todas as materias da súa competencia correspóndelle á Comunidade Autónoma o exercicio das actividades de policía, de servizo público e de fomento, podendo regular a concesión e outorgar e controlar subvencións con cargo a fondos propios e, de ser o caso, aos provenientes doutras instancias públicas.

3. A Comunidade Autónoma participará no exercicio de competencias estatais que condicionen as competencias autonómicas ou afecten os recursos naturais ou riquezas rexionais.

Artigo 14. *Homoxeneidade competencial.*

As institucións estatutarias velarán para que o elenco competencial de Extremadura sexa actualizado en termos de homoxeneidade respecto do conxunto das comunidades autónomas. Para tal efecto, adoptarán as iniciativas que procedan para reformar este estatuto ou para solicitarlle ao Estado a ampliación das competencias autonómicas mediante a adopción das leis pertinentes.

TÍTULO II

Das institucións de Extremadura

Artigo 15. *Institucións de autogoberno e outras institucións estatutarias.*

1. A Comunidade Autónoma exercerá os seus poderes a través da Asemblea, do presidente e da Xunta de Extremadura.

2. Ademais, son institucións estatutarias, dotadas de autonomía orgánica, funcional e orzamentaria, o Consello Consultivo, o Consello de Contas, o Consello Económico e Social e o Persoeiro do Común.

3. As institucións da Comunidade exercerán as súas funcións e competencias con sometemento á lei e de conformidade cos principios de lealdade institucional, solidariedade, colaboración, coordinación, cooperación e axuda mutua, entre si e con todos os poderes públicos.

CAPÍTULO I

Da Asemblea de Extremadura

Artigo 16. *Carácter e atribucións.*

1. A Asemblea, que representa o pobo estremeño, é elixida por catro anos, é inviolable e non poderá ser disolta salvo nos supostos previstos neste estatuto. Goza de autonomía regulamentaria, orzamentaria, administrativa e disciplinaria, nos termos do presente estatuto.

2. Correspóndelle á Asemblea de Extremadura:

- a) Exercer as iniciativas de reforma da Constitución e deste estatuto.
- b) O exercicio da potestade lexislativa da Comunidade Autónoma.
- c) Aprobar os orzamentos da Comunidade Autónoma e autorizar o recurso ao crédito público, nos termos do título VI deste estatuto.
- d) Elaborar o seu regulamento, cuxa aprobación e modificación exixirá maioría absoluta da Cámara nunha votación final sobre o conxunto do proxecto.
- e) Aprobar o estatuto do persoal da Asemblea no marco do réxime xeral dos empregados públicos da Comunidade Autónoma.
- f) Controlar o exercicio das delegacións lexislativas conferidas á Xunta e validar os seus decretos lei.
- g) Solicitarlle ao Goberno da nación a adopción de proxectos de lei ou remitirle ao Congreso dos Deputados proposicións de lei, conforme o artigo 87.2 da Constitución.
- h) Promover e controlar a acción do presidente e da Xunta de Extremadura, e exixir, de ser o caso, a súa responsabilidade política nos termos previstos neste estatuto.
- i) Controlar a xestión financeira da Facenda rexional e examinar as súas propias contas e as das demais institucións, organismos, empresas e entidades públicas, incluídas as universidades, sen prexuízo do control que lle corresponda ao Consello de Contas ou, se é o caso, ao Tribunal de Contas do Reino.

j) Exercer o control dos medios de comunicación social dependentes da Comunidade Autónoma.

k) Examinar os convenios de xestión de servizos e autorizar a subscrición de acordos de cooperación con outras comunidades autónomas, nos termos dos artigos 65 e 66 deste estatuto.

l) Designar entre os deputados da Asemblea os senadores a que se refire o artigo 69.5 da Constitución tras as eleccións autonómicas, de acordo coa representación proporcional dos grupos da Cámara e a proposta destes. Os deputados designados poderán optar por manter o seu escano autonómico ou ben dimitir del, sen prexuízo da súa condición de senadores con mandato vinculado á lexislatura autonómica.

m) Propor os nomeamentos para as altas institucións do Estado ou da Comunidade Autónoma que sexan da súa competencia.

n) Interpor recursos de inconstitucionalidade e demais procedementos da competencia do Tribunal Constitucional para os cales estea lexitimada, ou comparecer neles, en defensa do interese da Comunidade Autónoma.

ñ) Calquera outra facultade ou función que derive da Constitución, deste estatuto e do ordenamento xurídico.

Artigo 17. *Elecciones.*

1. Os deputados da Asemblea de Extremadura, en número máximo de 65, serán elixidos por sufraxio universal, libre, igual, directo e secreto, de acordo con criterios de representación proporcional.

2. As eleccións serán convocadas mediante decreto do presidente da Comunidade Autónoma e serán electores e elixibles os cidadáns que, tendo a condición política de extremeños, estean en pleno uso dos seus dereitos.

3. A provincia será a circunscrición electoral. A lei distribuirá o número de deputados da Asemblea atribuídos ás provincias, asignará unha representación mínima inicial a cada circunscrición e distribuirá os demais que correspondan en proporción á poboación.

4. A lei electoral, cuxa aprobación requirirá maioría de tres quintos dos deputados da Asemblea, regulará a convocatoria de eleccións; o procedemento e os sistemas electorais; a fórmula de atribución de escanos; as subvencións, os gastos electorais e o seu control; e un sistema específico de inelixibilidade e incompatibilidade dos candidatos e deputados. En todo caso, as candidaturas compóranse con criterios de igualdade de xénero.

5. A sesión constitutiva da Asemblea electa será convocada polo presidente cesante dentro dos quince días seguintes ao da celebración das eleccións.

Artigo 18. *Estatuto dos deputados.*

1. Os deputados da Asemblea, cuxos dereitos e atribucións se completan no seu regulamento, representan a totalidade da rexión e non estarán suxeitos a mandato imperativo.

2. Os deputados dispoñen, mesmo despois de teren cesado o seu mandato, de inviolabilidade polos votos e opinións que emitan no exercicio do seu cargo. Durante o seu mandato non poderán ser detidos nin retidos no territorio da Comunidade senón en caso de flagrante delito; corresponderalle ao Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura decidir, en todo caso, sobre a súa inculpación, prisión, procesamento e xuízo. Fóra deste territorio a responsabilidade penal será exixible, nos mesmos termos, ante a Sala do Penal do Tribunal Supremo.

3. Os deputados deberán ter veciñanza administrativa en Extremadura.

4. Sen prexuízo doutras causas, os deputados cesan aos catro anos da súa elección ou na data de publicación oficial do decreto de convocatoria de eleccións, tanto no caso de disolución anticipada como no de esgotamento da lexislatura. Non obstante, os membros da Deputación Permanente continúan no exercicio das súas funcións ata a constitución da nova Cámara.

Artigo 19. *Órganos.*

1. A Asemblea elixirá de entre os seus membros o presidente, a Mesa e a Deputación Permanente, cuxos réximes xurídicos e procedementos de elección se determinarán no regulamento.

2. A Asemblea de Extremadura está representada polo seu presidente, que dirixe as súas sesións, sostén a súa competencia, executa a súa sección orzamentaria dándolle conta á Mesa, exerce as facultades administrativas e de policía na súa sede e desempeña aquelas outras funcións que lle encomenden o estatuto, o Regulamento da Cámara ou a lei.

3. A Mesa da Asemblea, que se compón do presidente e dos vicepresidentes e secretarios da Cámara, no número que estableza o regulamento, é o seu órgano de goberno interior e exerce cantas funcións lle atribúa o regulamento.

4. A Deputación Permanente substituirá o Pleno entre os períodos ordinarios de sesións e asumirá todas as funcións da Asemblea cando esta for disolta anticipadamente ou se esgotar a lexislatura e ata a constitución da nova Cámara.

Artigo 20. *Grupos parlamentarios.*

O regulamento precisará un número mínimo de deputados para a constitución de grupos parlamentarios, regulará a súa intervención nas actividades da Asemblea e establecerá as funcións da Xunta de Voceiros. Os grupos da Asemblea formarán parte de todas as comisións en proporción ao número dos seus membros.

Artigo 21. *Réxime de funcionamento.*

1. O regulamento regulará o réxime de funcionamento, os períodos e sesións do Pleno e as comisións en que se organiza a Asemblea de Extremadura.

2. Só serán válidos os acordos do Pleno e das comisións cando se adopten en reunións regulamentariamente convocadas, con asistencia da maioría dos seus membros e obteñan a aprobación da maioría simple dos votos emitidos, excepto nos casos en que este estatuto ou unha lei exijan unha maioría cualificada.

3. Unha lei regulará a comparecencia de autoridades e empregados públicos de Extremadura para informar, por requirimento da Asemblea, sobre asuntos de interese da Comunidade Autónoma, e a destes e os cidadáns ante as comisións parlamentarias de investigación, así como as sancións que procedan por incumprimento.

Artigo 22. *Potestade lexislativa.*

1. A potestade lexislativa da Comunidade Autónoma reside no Pleno da Asemblea, que poderá delegala nas comisións nos termos e condicións que estableza o Regulamento da Cámara, salvo nos casos en que este estatuto exixe unha maioría cualificada ou nas leis de orzamentos.

2. Coas mesmas limitacións, o Pleno da Asemblea poderá delegar expresamente na Xunta de Extremadura a potestade de ditar normas con rango de lei, denominadas decretos lexislativos, sobre materias determinadas e cos fins, obxectivos, alcance, prohibicións, prazos e formas establecidos nos artigos 82 e 83 da Constitución.

3. Sen prexuízo dos controis parlamentarios adicionais que se poidan establecer na lei de delegación, os textos articulados ou refundidos someteranse, antes da súa entrada en vigor, a unha votación de totalidade en procedemento de lectura única na Asemblea.

Artigo 23. *Iniciativa lexislativa.*

1. Os deputados e os grupos parlamentarios da Asemblea teñen a iniciativa lexislativa nos termos que estableza o Regulamento da Cámara.

2. Tamén dispón desta iniciativa a Xunta de Extremadura, que, ademais, se poderá opor á tramitación de iniciativas lexislativas que afecten unha delegación lexislativa en vigor ou que supoñan minoración de ingresos ou aumento de gastos no exercicio orzamentario corrente.

3. Coas condicións de número e poboación que se determinen nunha lei aprobada por maioría absoluta, as entidades locais poderán, así mesmo, presentar iniciativas lexislativas á Asemblea en materias de competencia da Comunidade Autónoma.

4. A iniciativa lexislativa popular para materias de competencia da Comunidade Autónoma exercerase, coas limitacións constitucionais previstas, nos termos que determine unha lei da Asemblea de Extremadura aprobada por maioría absoluta. En todo caso, as iniciativas lexislativas que se presenten por esta vía deberán estar avaladas por cando menos 45.000 sinaturas acreditadas do censo para as eleccións á Asemblea.

CAPÍTULO II

Do presidente de Extremadura

Artigo 24. *Carácter e funcións.*

1. O presidente desempeña a máis alta representación da Comunidade Autónoma, exerce nela a representación ordinaria do Estado e preside a Xunta de Extremadura.

2. Por lei regularanse o estatuto do presidente, o réxime de exercicio das súas funcións e as súas relacións e as da Xunta de Extremadura coa Asemblea.

Artigo 25. *Investidura.*

1. O presidente será elixido pola Asemblea de Extremadura de entre os seus membros e nomeado polo rei.

2. No prazo de quince días desde a súa constitución, o presidente da Asemblea, logo de consulta aos grupos parlamentarios, propondrá un candidato á Presidencia de entre os que lle sexan presentados, polo menos, pola cuarta parte dos membros da Cámara.

3. O candidato proposto presentaralle o seu programa ao Pleno da Asemblea dentro dos quince días seguintes ao da súa designación. Tras o correspondente debate, procederase á votación de investidura, en que o candidato deberá obter maioría absoluta para ser proclamado presidente.

4. De non obter tal maioría, procederase a unha nova votación corenta e oito horas despois da primeira, na cal se requirirá maioría simple. O procedemento poderase repetir, cos mesmos ou diferentes candidatos, tantas veces o considere oportuno o presidente da Asemblea. Se no prazo de dous meses a partir da primeira votación ningún dos candidatos for elixido, a Asemblea quedará disolta e o presidente da Comunidade Autónoma en funcións procederá a convocar novas eleccións.

5. O mesmo procedemento se seguirá no caso de que a Presidencia quede vacante por calquera outra causa.

Artigo 26. *Atribucións.*

Correspóndenlle ao presidente cantas atribucións lle confiran a Constitución, este estatuto e as leis e, en particular, as seguintes:

1. Como supremo representante da Comunidade Autónoma:

a) Representar a Extremadura nas súas relacións coas institucións do Estado, con outras comunidades autónomas e coas demais administracións públicas, e no ámbito internacional cando proceda.

b) Subscribir convenios de colaboración co Estado e acordos de cooperación con outras comunidades autónomas, sen prexuízo da súa delegación noutras autoridades.

c) Convocar eleccións á Asemblea de Extremadura, a sesión constitutiva desta e, se é o caso, disolvela nos termos previstos neste estatuto.

2. Como representante ordinario do Estado:
  - a) Promulgar en nome do rei as leis aprobadas pola Asemblea de Extremadura e demais normas con rango de lei e ordenar a súa publicación no *Diario Oficial de Extremadura* e, de ser o caso, no *Boletín Oficial del Estado*.
  - b) Ordenar a publicación no *Diario Oficial de Extremadura* dos nomeamentos do delegado do Goberno e demais altas autoridades estatais en Extremadura, de acordo co previsto neste estatuto.
  - c) Asegurar, no ámbito da Comunidade Autónoma, o respecto á orde constitucional e ao resto do ordenamento xurídico, adoptando as medidas que fosen necesarias no marco das competencias que lle son propias.
3. Como presidente da Xunta de Extremadura:
  - a) Establecer, de acordo co seu programa político, as directrices xerais da acción de goberno e impulsar, dirixir e coordinar a súa acción.
  - b) Ditar decretos do presidente para a creación ou extinción de vicepresidencias e consellarías para a modificación da denominación das existentes ou para a distribución de competencias entre elas, dándolle conta á Asemblea, así como resolver os conflitos de atribucións que se susciten entre os membros da Xunta.
  - c) Convocar as reunións da Xunta de Extremadura; fixar a orde do día; presidir, suspender e rematar as súas sesións; dirixir as deliberacións e velar polo cumprimento das decisións adoptadas.
  - d) Asinar os decretos e acordos adoptados pola Xunta de Extremadura e ordenar a súa publicación oficial cando proceda.
  - e) Exercer as accións que correspondan en vía xurisdiccional e dar conta á Xunta de Extremadura.
  - f) Remitirlle á Asemblea a información que esta requira do Goberno ou Administración rexionais.

Artigo 27. *Disolución anticipada da Asemblea.*

1. O presidente, logo de deliberación da Xunta de Extremadura e baixo a súa exclusiva responsabilidade, poderá dispor a disolución anticipada da Asemblea de Extremadura.
2. O decreto de disolución non se poderá aprobar cando estea en trámite unha moción de censura nin antes de que transcorra un ano desde a anterior disolución, salvo o suposto regulado no artigo 25.4 deste estatuto.
3. No decreto de disolución convocaranse novas eleccións e estableceranse cantas determinacións exixa a lexislación electoral aplicable.

Artigo 28. *Cuestión de confianza.*

1. O presidente, logo de deliberación da Xunta de Extremadura e sempre que non estea en trámite unha moción de censura, pode presentarlle á Asemblea a cuestión de confianza sobre unha declaración política xeral no marco das competencias da Comunidade Autónoma.
2. A confianza entenderase outorgada cando vote a favor dela a maioría simple dos membros da Asemblea.
3. Se a Asemblea negar a súa confianza ao presidente, este presentará a súa dimisión ante a Cámara, cuxo presidente convocará, no prazo máximo de quince días, sesión plenaria para a elección de novo presidente, de acordo co procedemento de investidura previsto neste estatuto.

Artigo 29. *Moción de censura.*

1. A Asemblea de Extremadura pode exixir a responsabilidade política do presidente da Comunidade Autónoma mediante a adopción por maioría absoluta dunha moción de

censura que deberá ser proposta, polo menos, por un quince por cento dos membros da Cámara e incluír un candidato a presidente que presentará o seu programa alternativo.

2. Non poderá ser votada unha moción de censura ata que transcorran cinco días desde a súa presentación. Nos dous primeiros días dese prazo poderanse presentar mocións alternativas.

3. Se a Asemblea aprobar unha moción de censura, o presidente cesará automaticamente nas súas funcións e o candidato proposto nesa moción entenderase investido da confianza da Cámara, dándosele conta ao rei para o seu nomeamento.

4. Nunha mesma lexislatura, os signatarios dunha moción de censura rexeitada non poderán impulsar outra ata transcorrido un ano desde a presentación daquela.

Artigo 30. *Outras causas de cesamento do presidente.*

1. O presidente, ademais de pola aprobación dunha moción de censura, cesa pola celebración de novas eleccións e por dimisión voluntaria presentada por escrito ao presidente da Asemblea. Nestes dous casos, o presidente cesante continuará desempeñando o seu cargo en funcións ata a elección de quen o substitúa.

2. Cesa, ademais, por falecemento, por inhabilitación derivada de condena penal executiva ou resolución xudicial que limite os seus dereitos civís de modo incompatible coa súa alta función, por incompatibilidade co desempeño doutros cargos públicos e por aquelas outras causas previstas na lei, e será substituído provisionalmente polo membro da Xunta de Extremadura que a lei determine.

3. Por lei regularase o estatuto dos ex presidentes.

CAPÍTULO III

Da Xunta de Extremadura e da Administración

Sección 1.ª Do goberno da Comunidade Autónoma

Artigo 31. *Carácter e función.*

1. A Xunta de Extremadura é o órgano colexiado que exerce as funcións propias do goberno da Comunidade Autónoma.

2. A Xunta de Extremadura responde politicamente ante a Asemblea de forma solidaria, sen prexuízo da responsabilidade directa de cada un dos seus membros pola súa xestión.

Artigo 32. *Atribucións.*

Correspóndelle á Xunta de Extremadura:

1. Establecer a política xeral da Comunidade Autónoma en relación coas competencias asumidas, dirixir a Administración rexional e exercer a potestade regulamentaria e a función executiva.

2. Interpor recursos de inconstitucionalidade e demais procedementos da competencia do Tribunal Constitucional para os cales estea lexitimada, ou comparecer neles en defensa dos intereses da Comunidade Autónoma.

3. Executar as seccións do orzamento da Comunidade nos termos que estableza a lei.

4. Resolver os conflitos de competencias entre corporacións locais cando non se establecese reserva a favor do Estado.

5. Exercer cantas outras competencias ou atribucións lle asignen o Estatuto e as leis.

Artigo 33. *Lexislación de urxencia.*

1. En caso de extraordinaria e urxente necesidade, a Xunta de Extremadura pode ditar disposicións lexislativas provisionais baixo a forma de decreto lei.

2. Non poden ser obxecto de decreto lei a reforma do Estatuto, as leis de orzamentos ou as materias obxecto de leis para as cales se requira unha maioría cualificada.

3. Os decretos lei quedan derogados se no prazo improrrogable dun mes desde a súa publicación oficial non son validados pola Asemblea, tras o seu debate e en votación de totalidade.

4. A Asemblea pode tramitar os decretos lei como proxectos de lei polo procedemento de urxencia, dentro do prazo establecido no número anterior.

Artigo 34. *Composición.*

1. A Xunta de Extremadura está composta polo presidente, os vicepresidentes, de habelos, e os conselleiros.

2. O presidente nomea e separa libremente os membros da Xunta, e dálle conta á Asemblea de Extremadura. De igual xeito establece as substitucións que procedan entre eles.

3. Os vicepresidentes e, de ser o caso, os conselleiros, suplirán o presidente en caso de vacante, ausencia ou enfermidade, de acordo coas precedencias que dispoña a lei.

Artigo 35. *Estatuto dos membros.*

1. O estatuto dos membros da Xunta de Extremadura será regulado por lei da Asemblea, na cal se determinarán as causas de incompatibilidade.

2. En todo caso:

a) Os membros da Xunta deberán residir en Extremadura.

b) Os membros da Xunta non poderán exercer outras funcións representativas que as propias do mandato parlamentario nin calquera outra función pública que non derive do seu cargo. Tampouco poderán desempeñar ningunha clase de actividade laboral, profesional ou empresarial salvo en representación de participacións ou intereses públicos.

c) A responsabilidade penal do presidente e dos conselleiros será exigible ante o Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura polos actos delituosos cometidos dentro do territorio da Comunidade Autónoma. Fóra deste, a responsabilidade será exigible ante a Sala do Penal correspondente do Tribunal Supremo. A responsabilidade civil por feitos relativos á súa función será exigible ante aquel Tribunal Superior.

Artigo 36. *Cesamento.*

A Xunta cesa cando o fai o seu presidente, e continuará en funcións ata a toma de posesión do novo Goberno. A lei regulará as demais causas de cesamento dos membros do Goberno.

Sección 2.ª Da Administración da Comunidade Autónoma

Artigo 37. *Principios reitores.*

1. A Administración rexional, baixo a dependencia da Xunta de Extremadura, serve con obxectividade aos intereses xerais e procura satisfacer con eficacia e eficiencia as necesidades públicas, de conformidade cos principios constitucionais e estatutarios.

2. Na súa actuación, respectará os principios de boa fe, confianza lexítima, transparencia, calidade no servizo aos cidadáns, así como os establecidos no artigo 15.3 deste estatuto.

Artigo 38. Potestades.

No exercicio das súas competencias, a Administración da Comunidade Autónoma disporá das mesmas potestades e facultades que a do Estado. Entre outras, comprenderá:

- a) A presunción de lexitimidade e o carácter executivo dos seus actos, así como os poderes de execución forzosa.
- b) A potestade expropiatoria, para cuxo exercicio a Comunidade Autónoma poderá crear un órgano propio de determinación de prezo xusto.
- c) A potestade sancionadora, dentro dos límites que establezan a lei e as normas que a desenvolvan.
- d) Os poderes de investigación, deslindamento e recuperación de oficio en materia de patrimonio e a inembargabilidade dos seus bens e dereitos.
- e) A facultade de utilización do constrinximento administrativo e os privilexios de prelación, preferencia e demais recoñecidos á Facenda pública en materia de cobramento de créditos ao seu favor.
- f) A exención da obriga de prestar toda clase de caucións ou garantías ante os xulgados e tribunais de calquera xurisdición e ante os organismos públicos.
- g) A comparecencia en xuízo nos mesmos termos que a Administración do Estado.
- h) A fe pública dos seus actos, acordos e contratos nos termos que determine a lei.
- i) A revisión de oficio dos seus actos e disposicións en vía administrativa.
- j) En xeral, calquera outra facultade de autotutela que lle recoñeza o ordenamento xurídico.

Artigo 39. Medidas de boa administración.

1. Por lei da Asemblea regularanse a forma de creación e funcionamento dos órganos administrativos, baixo criterios de calidade na prestación dos servizos públicos, así como as formas de participación dos cidadáns nos procedementos de elaboración das disposicións xerais que os afecten.

2. A Comunidade Autónoma regulará os procedementos administrativos propios e adaptará os procedementos xerais para dar celeridade e transparencia á tramitación administrativa, para estender as relacións interadministrativas e cos cidadáns por medios telemáticos e para a simplificación de trámites.

3. Os poderes públicos de Extremadura redactarán as súas normas, acordos e actos con sinxeleza e claridade. Procurarase a permanente ordenación sistemática e a codificación das normas autonómicas.

CAPÍTULO IV**Do exercicio e control dos poderes da Comunidade****Artigo 40. Publicidade normativa.**

1. As leis da Asemblea de Extremadura serán promulgadas en nome do rei polo presidente da Comunidade Autónoma no prazo de dez días desde a súa remisión oficial pola Cámara, e disporá a súa inmediata publicación no «Diario Oficial de Extremadura».

2. As disposicións xerais, en todo caso, e os actos emanados de institucións que requiran ser publicados, inseriranse no mesmo diario oficial. Esta publicación será suficiente para determinar a entrada en vigor das normas autonómicas e para a eficacia deses actos.

3. As leis da Asemblea e os decretos con rango legal que dite a Xunta de Extremadura serán publicados, ademais, no «Boletín Oficial del Estado». Os demais actos e disposicións publicaranse no referido boletín de conformidade co que dispoñan as normas de Estado.

4. As leis da Asemblea de Extremadura e as disposicións normativas do presidente e a Xunta entrarán en vigor aos vinte días da súa publicación íntegra no «Diario Oficial de Extremadura», salvo que nelas se dispoña outra cosa.

Artigo 41. Control xurisdiccional de disposicións e actos.

1. As leis da Asemblea de Extremadura e os decretos lei están excluídos do recurso contencioso-administrativo e unicamente suxeitos ao control de constitucionalidade, sen prexuízo do sistema de resolución de conflitos do artigo 44 deste estatuto.

2. Os decretos legislativos poderán ser fiscalizados pola xurisdición constitucional e, se é o caso, pola contencioso-administrativa nos supostos de desviación ou exceso no exercicio da delegación legislativa. Non procederá a revisión contenciosa cando o texto articulado ou refundido for debatido e votado pola Asemblea de Extremadura.

3. As normas regulamentarias, así como os actos e acordos dos órganos executivos e administrativos da Comunidade Autónoma, serán impugnables de recurso ante a xurisdición contencioso-administrativa ou, de ser o caso, ante a xurisdición competente.

Artigo 42. Responsabilidade dos poderes públicos e da Administración.

1. A aplicación das leis e dos actos legislativos non expropriatorios non xera responsabilidade indemnizable salvo que de xeito expreso se estableza en tales normas.

2. A responsabilidade patrimonial da Administración autonómica e a das súas autoridades e empregados polo funcionamento dos servizos públicos rexeráse polas leis xerais do Estado, sen prexuízo dos supostos adicionais de indemnización que poida establecer a Asemblea mediante lei.

Artigo 43. Conflitos xurisdiccionais.

1. En defensa da súa propia competencia, o presidente, a Xunta de Extremadura e calquera dos seus membros, o presidente da Asemblea e os titulares das demais institucións a que se refire este título poderán presentarles conflito aos órganos xurisdiccionais no xeito que se estableza na correspondente lei estatal.

2. Suscitado o conflito, a Comunidade Autónoma estará representada nos órganos que deban resolvelo, nos termos que dispoña a lei orgánica de conflitos de xurisdición.

Artigo 44. Conflitos entre institucións de autogoberno.

1. O presidente e a Xunta de Extremadura poderán deducir conflito de atribucións á Asemblea e esta a aqueles en reclamación das competencias que este estatuto ou a lei lles confiren respectivamente.

2. No prazo dun mes desde que se teña noticia da suposta extralimitación, a institución que considere que as súas atribucións se invadiron requirirá de incompetencia a outra, mediante exposición razoada dos títulos xurídicos que a asisten, e daralle traslado ao Consello Consultivo. En idéntico prazo desde a recepción da anterior exposición, a institución requirida manterá ou declinará a súa competencia, e daralle traslado igualmente ao Consello Consultivo. Mantida a competencia, o referido consello, en igual prazo, emitirá ditame non vinculante en que sinala a titularidade da competencia controvertida.

3. O mesmo procedemento se seguirá nos casos en que o presidente considere que as leis da Asemblea non se axustan á Constitución ou a este estatuto, salvo que se iniciase contra elas a tramitación dun recurso de inconstitucionalidade ou doutro tipo ante o Tribunal Constitucional.

CAPÍTULO V

Doutras institucións estatutarias

Artigo 45. *Consello Consultivo.*

1. O Consello Consultivo, con sede na cidade de Badajoz, é o órgano consultivo superior das institucións e das administracións da Comunidade Autónoma. Por lei da Asemblea, aprobada por maioría absoluta, regularanse a súa composición, o seu réxime xurídico, a súa organización e o seu funcionamento, e determinaranse os casos en que o seu ditame deba ser vinculante.

2. O Consello ditaminará sobre a adecuación á Constitución, a este estatuto e ao resto do ordenamento xurídico dos anteproxectos de reforma estatutaria, dos proxectos de lei, dos anteproxectos doutras normas con rango de lei, da interposición ou mantemento de recursos e accións ante o Pleno do Tribunal Constitucional e a súa comparecencia neles, e dos demais supostos previstos neste estatuto. Igualmente ditaminará, nos casos que estableza a súa lei constitutiva, sobre a legalidade das disposicións xerais e actos das institucións autonómicas, da Administración rexional, das universidades públicas e das corporacións locais de Extremadura, e dos organismos e entes de dereito público dependentes ou vinculados a elas.

3. A Asemblea de Extremadura, por conduto do seu presidente, poderá solicitar ditame nos supostos que determine o Regulamento para as iniciativas lexislativas non gobernamentais.

Artigo 46. *Consello de Contas.*

1. O Consello de Contas, con sede na cidade de Cáceres e dependente da Asemblea, controla externamente a actividade financeira e orzamentaria das institucións, da Administración autonómica, das entidades locais, do sector público dependente daquela e destas, así como das universidades públicas de Extremadura, fiscalizando as súas contas con criterios de legalidade, economía e eficiencia no gasto, sen prexuízo da xurisdición e competencia do Tribunal de Contas do Reino, que poderá delegar no Consello aquelas funcións xurisdicionais que permita a súa lei constitutiva.

2. Unha lei da Asemblea de Extremadura aprobada por maioría absoluta regulará a composición, as competencias, o réxime xurídico, a organización e o funcionamento do Consello.

Artigo 47. *Consello Económico e Social.*

Unha lei da Asemblea regulará a composición, as competencias, o réxime xurídico, a organización e o funcionamento do Consello Económico e Social de Extremadura, con sede na cidade de Mérida, como órgano colexiado consultivo da Xunta en materias socioeconómicas.

Artigo 48. *Persoeiro do Común.*

Por lei da Asemblea que regulará o seu réxime xurídico crearase con sede na cidade de Plasencia o Persoeiro do Común como comisionado desta e con funcións, respecto das institucións autonómicas e locais, similares ás do Defensor do Pobo previsto na Constitución. O Persoeiro do Común deberá ser elixido por tres quintas partes dos membros da Asemblea de Extremadura.

TÍTULO III

Do poder xudicial en Extremadura*Artigo 49. Competencias da Comunidade Autónoma.*

1. En materia de Administración de xustiza, a Comunidade Autónoma asume as competencias que a Lei orgánica do poder xudicial lle atribúa ao Goberno da Nación.

2. En particular, nos termos previstos pola Lei orgánica do poder xudicial, correspóndenlles aos poderes públicos de Extremadura as seguintes funcións:

a) Delimitar as demarcacións territoriais dos seus órganos xurisdiccionais e establecer, mediante lei da Asemblea, as súas sedes.

b) Solicitar, oído o Consello de Xustiza de Extremadura, a revisión da planta dos xulgados e tribunais para adaptala ás necesidades da rexión. De ser o caso, por delegación do Goberno da Nación, a Xunta de Extremadura poderá crear seccións e xulgados.

c) Exercer as facultades normativas e executivas na creación, no deseño e na organización das oficinas xudiciais e das unidades administrativas, así como respecto do persoal non xudicial ao servizo da Administración de xustiza.

d) Exercer esas mesmas facultades en relación cos organismos e institucións colaboradores da Administración de xustiza, incluídos os servizos de medicina forense e de toxicoloxía.

e) Prover de medios persoais, materiais e económicos a Administración de xustiza dentro do marco das súas competencias.

f) Ordenar os servizos de xustiza gratuíta e de orientación xurídica, así como os de atención ás vítimas de delitos, nos termos que dispoña a lei.

g) Ordenar a xustiza de paz e de proximidade.

h) Establecer os instrumentos e procedementos de mediación e conciliación na resolución de conflitos nas materias de competencia autonómica. En particular, crearanse servizos de mediación familiar.

i) Proporlles ás autoridades competentes a convocatoria de oposicións e concursos para cubrir as prazas vacantes de maxistrados, xuíces, secretarios e fiscais na comunidade autónoma. Na súa resolución será mérito preferente a especialización e o coñecemento do dereito propio de Extremadura, especialmente nas prazas do Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura.

j) Promover a participación dos extremeños na Administración de xustiza nas formas que a lexislación prevexa.

k) As derivadas doutras competencias que lle atribúa a lexislación do Estado.

Artigo 50. Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura.

1. O Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura, con sede na cidade de Cáceres, é o órgano en que culmina a organización xudicial de Extremadura e constitúe a última instancia xurisdiccional dos procesos e recursos tramitados no seu ámbito territorial, sen prexuízo das competencias do Tribunal Supremo.

2. O Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura coñecerá dos asuntos e exercerá as funcións que en materia de dereito estatal establezan as leis do Estado e, nos termos previstos pola Lei orgánica do poder xudicial, das seguintes cuestións:

a) Dos recursos de casación fundados na infracción do dereito propio de Extremadura, así como dos recursos extraordinarios de revisión que recolla a lei contra as resolucións firmes dos órganos xurisdiccionais radicados en Extremadura.

b) Dos recursos de casación e revisión relacionados co Foro do Baylío.

c) Das causas penais en que estean incurso os deputados da Asemblea e os membros da Xunta de Extremadura, das demandas de responsabilidade civil contra estes por feitos derivados do exercicio dos seus cargos e dos procesos civís sobre a capacidade

de obrar do presidente. Fóra do territorio de Extremadura, a responsabilidade penal será exigible, nos mesmos termos, ante a Sala do Penal do Tribunal Supremo.

d) Das reclamacións de responsabilidade da Comunidade Autónoma pola aplicación de disposicións e de actos legislativos de carácter non expropiatorio, conforme o establecido no artigo 42.1.

Artigo 51. *Dos altos cargos xudiciais e do Ministerio Fiscal en Extremadura.*

1. O presidente do Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura representa ordinariamente o poder xudicial na Comunidade Autónoma. Será nomeado polo rei por proposta do Consello Xeral do Poder Xudicial, oído o Consello de Xustiza de Extremadura, e o seu nomeamento será publicado no «Diario Oficial de Extremadura».

2. Coa mesma audiencia serán nomeados os presidentes de sala do Tribunal Superior de Xustiza de Extremadura nos termos que determine a Lei orgánica do poder xudicial.

3. Na forma que determine a Lei orgánica do poder xudicial, en cada unha das salas do Tribunal Superior de Xustiza existirán maxistrados nomeados polo Consello Xeral do Poder Xudicial, oído o Consello de Xustiza de Extremadura, e elixidos dunha terna proposta pola Asemblea por tres quintos dos deputados entre xuristas de recoñecido prestixio con máis de quince anos de actividade profesional.

4. De conformidade coas súas normas orgánicas e como máximo representante do Ministerio Fiscal na rexión, existirá un fiscal superior na Comunidade Autónoma cuxo nomeamento será publicado no «Diario Oficial de Extremadura».

Artigo 52. *Consello de Xustiza de Extremadura.*

O Consello de Xustiza de Extremadura é o órgano de participación institucional da Comunidade Autónoma no goberno e na administración da xustiza na Comunidade Autónoma, de acordo co que dispoña a Lei orgánica do poder xudicial.

TÍTULO IV

Da organización territorial

Artigo 53. *Entidades locais e réxime xurídico.*

1. Extremadura estrutúrase territorialmente en municipios, provincias e, de ser o caso, nas demais formas previstas neste estatuto.

2. No marco da lexislación básica do Estado, a Comunidade Autónoma regulará o réxime xurídico das entidades locais de Extremadura, tendo en consideración as diferentes características delas e a súa diversa capacidade de xestión competencial.

3. As entidades locais extremeñas dispoñen de potestade regulamentaria, de prerrogativas de dereito público e de autonomía para estableceren a súa propia estrutura organizativa nos termos que estableza a lexislación.

Artigo 54. *Municipios.*

1. O municipio é a entidade territorial básica de Extremadura e instrumento esencial de participación dos cidadáns nos asuntos públicos. Os municipios teñen autonomía política e personalidade xurídica propia.

2. A Comunidade Autónoma de Extremadura regulará, mediante unha lei aprobada por maioría absoluta, os procedementos de creación, fusión, segregación e supresión de municipios, así como a alteración de termos municipais.

3. Corresponden a representación, o goberno e a administración municipais ao seu concello, que exerce as súas competencias con plena autonomía na xestión e defensa dos intereses locais. Por lei da Asemblea estableceranse os requisitos de funcionamento en réxime de concello aberto.

4. Os municipios pódense asociar voluntariamente con outros e cooperar entre eles e con outros entes públicos para exercer as súas competencias e acometeren obxectivos de interese común.

Artigo 55. *Autonomía local.*

Sen prexuízo da súa plena autonomía política e a suficiencia financeira para a xestión dos asuntos de interese e ámbito local dentro do marco normativo xeral, unha lei da Asemblea aprobada por maioría absoluta establecerá as materias e funcións de competencia autonómica susceptibles de ser xestionadas polos municipios e, de ser o caso, o elenco mínimo de facultades ou atribucións que sobre estas deben ter os concellos e que as leis e normas sectoriais da Comunidade Autónoma deberán prever e respectar.

Artigo 56. *Provincias.*

1. A provincia ten personalidade xurídica propia, autonomía e capacidade plena para a xestión dos seus intereses. O seu goberno e administración están encomendados á respectiva deputación.

2. As competencias das deputacións fixaraas a lexislación básica do Estado e a da Comunidade Autónoma. En todo caso, as deputacións exercerán competencias no ámbito da cooperación, asesoramento e asistencia a municipios e entidades locais. Prestarán tamén servizos supramunicipais de carácter provincial, sen prexuízo dos que lles poidan delegar ou encomendar as entidades locais do seu ámbito territorial ou as institucións autonómicas.

Artigo 57. *Comarcas.*

Mediante lei aprobada por maioría absoluta, a Comunidade Autónoma poderá estruturar a súa organización territorial, ademais, en comarcas. Esta lei regulará as competencias, a organización e o réxime xurídico desas entidades.

Artigo 58. *Outras entidades locais.*

Por lei regularanse as formas de constitución, organización, competencias e réxime xurídico e financeiro das entidades locais menores, áreas metropolitanas, mancomunidades, consorcios e aquelas outras agrupacións voluntarias ou necesarias de municipios que se puideren establecer, recoñecendo, en todo caso, a súa autonomía administrativa e a súa personalidade xurídica.

Artigo 59. *Relacións coas entidades locais.*

1. A Comunidade Autónoma e as entidades locais axustarán as súas relacións recíprocas aos principios de lealdade institucional e financeira, respecto aos seus respectivos ámbitos competenciais, coordinación, cooperación, información mutua, subsidiariedade e solidariedade interterritorial.

2. A Comunidade Autónoma poderá articular a xestión ordinaria dos servizos da súa competencia a través das entidades locais de Extremadura, nos termos que dispoña unha lei da Asemblea que establecerá os mecanismos de dirección e control por parte daquela, así como os medios financeiros, materiais e persoais que resulten precisos.

3. Igualmente mediante lei da Asemblea se poderán transferir ou delegar ás entidades locais de Extremadura facultades sobre materias de competencia da Comunidade Autónoma. Estas lei preverán, en cada caso, a correspondente transferencia de medios financeiros, materiais e persoais que resulten precisos para garantir a suficiencia na prestación dos servizos públicos descentralizados, así como as formas de dirección e control que reserven para si os poderes da Comunidade.

4. A Comunidade Autónoma coordinará as funcións propias das deputacións provinciais que sexan de interese xeral de Extremadura. Para estes efectos, e no marco

da lexislación do Estado, por unha lei da Asemblea aprobada por maioría absoluta estableceranse as fórmulas xerais de coordinación e a relación de funcións que deban ser coordinadas.

5. A Xunta de Extremadura recoñecerá a interlocución da *Federación Extremeña de Municipios e Provincias* na discusión de asuntos de interese local, sen prexuízo da constitución doutros foros xerais ou específicos coa mesma finalidade.

Artigo 60. *Facenda local.*

1. A facenda das entidades locais de Extremadura réxese polos principios de suficiencia de recursos, solidariedade, autonomía e responsabilidade fiscal.

2. A Comunidade Autónoma de Extremadura velará polo equilibrio territorial e a realización efectiva do principio de solidariedade. Con esta finalidade e mediante lei da Asemblea establecerase un fondo de finalidade incondicionada, dotado a partir dos ingresos tributarios da Comunidade, que se distribuirá entre os municipios tendo en conta, entre outros factores, a súa poboación, as súas necesidades de gasto e a súa capacidade fiscal.

3. A Comunidade Autónoma compensará necesariamente as entidades locais de Extremadura cando estableza medidas tributarias que supoñan unha minoración real dos seus ingresos.

4. Sen prexuízo de acordos con outras administracións, as corporacións locais poderán delegar na Xunta de Extremadura a aplicación dos seus tributos e establecer con elas outras formas de colaboración na materia.

TÍTULO V

Das relacións institucionais da Comunidade Autónoma

Artigo 61. *Principios xerais.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura poderá establecer relacións co Estado, coas demais comunidades autónomas e con entidades estranxeiras ou supranacionais en exercicio das súas competencias e na defensa dos seus intereses baixo os principios de lealdade institucional, solidariedade, colaboración, cooperación e axuda mutua.

2. A participación da Comunidade Autónoma nos órganos e nos mecanismos bilaterais e multilaterais de colaboración co Estado e con outras comunidades autónomas non altera a titularidade das respectivas competencias.

CAPÍTULO I

Das relacións coas institucións do Estado

Artigo 62. *Instrumentos de relación co Estado.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura e o Estado, no ámbito das súas respectivas competencias, poden subscribir convenios de colaboración e utilizar outros medios para cumprir obxectivos de interese común.

2. A Comunidade Autónoma de Extremadura participará nos asuntos de interese xeral do Estado a través dos procedementos ou nos órganos multilaterais que se constitúan.

3. Nos asuntos de interese específico da Comunidade Autónoma de Extremadura poderanse crear órganos de colaboración e de relación específicos co Estado, sen prexuízo das funcións atribuídas a outros órganos xa existentes.

Artigo 63. *Participación en institucións e en procedementos estatais.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura participará nas institucións, organismos e procedementos de toma de decisión do Estado que afecten as súas competencias e intereses de acordo co establecido na correspondente lexislación estatal e neste estatuto.

2. A Comunidade Autónoma de Extremadura participará nos procesos de designación de membros dos órganos constitucionais e institucións do Estado nos termos que dispoñan as leis.

3. A Comunidade Autónoma de Extremadura designará representantes nos órganos de xestión, control e administración das empresas públicas, institucións e entidades do Estado que teñan a súa sede ou que desenvolvan a súa actividade en Extremadura nos termos que se establezan na lexislación estatal e neste estatuto.

Artigo 64. *Comisión de Cooperación Bilateral.*

1. Para os efectos previstos neste capítulo, crearase a Comisión de Cooperación entre o Estado e a Comunidade Autónoma de Extremadura, que constituirá o marco xeral e permanente de relación entre os gobernos de Extremadura e do Estado.

2. Correspóndelle á Comisión de Cooperación:

a) Establecer os mecanismos de información e colaboración para o exercicio das respectivas competencias propias.

b) Colaborar na elaboración de proxectos lexislativos do Estado que afecten singularmente as competencias e os intereses de Extremadura.

c) Ser canle e ámbito de resolución de conflitos entre ambas as administracións.

d) Calquera outra función de similar natureza, por iniciativa de calquera das partes.

3. As normas de organización e funcionamento da Comisión de Cooperación estableceranse por acordo de ambas as partes.

CAPÍTULO II

Das relacións con outras comunidades autónomas

Artigo 65. *Convenios con outras comunidades autónomas.*

1. A Xunta de Extremadura poderá propor, negociar e formalizar con outros gobernos autonómicos convenios para a planificación, xestión e prestación de servizos de carácter administrativo ou executivo en todas as materias da súa competencia. Para estes efectos entenderase, así mesmo, autorizada a potestade regulamentaria conexas e especialmente a de autoorganización para a creación ou modificación de órganos administrativos propios ou mixtos vinculados ao contido do convenio.

2. Tales convenios deberán ser comunicados simultaneamente ao Congreso dos Deputados e ao Senado, para a eventual emisión de recomendacións non vinculantes. Transcorrido o prazo dun mes desde a recepción sen constancia de recomendacións, o convenio entrará en vigor, sen prexuízo do disposto no número seguinte.

3. Ao mesmo tempo, serán comunicados á Asemblea de Extremadura para o mero exame dunha posible colisión coas súas competencias estatutarias. Se no prazo dun mes a Asemblea reclamar a necesidade da súa autorización mediante votación plenaria por maioría absoluta, o Consello Consultivo aplicará o procedemento de resolución de conflitos entre as institucións contido no artigo 44 deste estatuto.

Artigo 66. *Acordos de cooperación con outras comunidades autónomas.*

1. Por proposta da Xunta, a Comunidade Autónoma poderá formalizar acordos de cooperación con outras comunidades autónomas no ámbito das súas respectivas competencias e para o exercicio conxunto de funcións normativas, institucionais e políticas

diferentes das puramente regulamentarias, executivas ou administrativas reguladas no artigo anterior.

2. Antes da súa definitiva formalización mediante sinatura do presidente da Comunidade, tales acordos deben ser comunicados á Asemblea de Extremadura para a súa autorización sen emenda no prazo dun mes e, posterior e simultaneamente, ao Congreso dos Deputados e ao Senado para a súa definitiva autorización no mesmo prazo.

Artigo 67. *Foros multilaterais de cooperación horizontal.*

As institucións da Comunidade Autónoma promoverán e participarán en cantos foros de cooperación horizontal resulten convenientes para un mellor exercicio das súas respectivas competencias ou un mellor funcionamento xeral do sistema autonómico. Sen prexuízo dos compromisos puramente programáticos ou políticos, os acordos de cooperación e convenios de xestión que se negocien en tales ámbitos por parte da Xunta tramitaranse de acordo cos procedementos previstos nos artigos anteriores.

CAPÍTULO III

Da acción exterior de Extremadura

Artigo 68. *Principios e obxectivos.*

A acción exterior das institucións da Comunidade Autónoma atenderá aos intereses rexionais de Extremadura e dos estremeños no exterior, no marco das competencias rexionais e con respecto á unidade de acción exterior do Estado. Así mesmo, contribuirá á promoción da democracia, ao respecto aos dereitos humanos, ao fomento da paz e á concordia internacionais, así como ao desenvolvemento integral, harmónico, equilibrado e sustentable de todos os pobos e nacións do mundo.

Artigo 69. *Instrumentos e procedementos.*

1. Para o desenvolvemento da acción exterior de Extremadura empregaranse os seguintes instrumentos, entre outros:

- a) Participación nos foros multilaterais estatais e conferencias sectoriais competentes na materia.
- b) Establecemento de delegacións ou oficinas de representación e de defensa de intereses.
- c) Participación en organismos internacionais, ben mediante unha delegación ou representación propia, ou no seo da española.
- d) Subscrición de acordos de colaboración con rexións e entidades territoriais doutros Estados.
- e) Impulso á subscrición de tratados internacionais polo Estado en materias de interese da Comunidade Autónoma.
- f) Participación en asociacións de rexións para a defensa de intereses comúns.
- g) Financiamento de actuacións de cooperación ao desenvolvemento, ben directamente ou ben a través de organizacións no gubernamentais especializadas.
- h) Contribución ao mantemento da actividade das comunidades de estremeños no exterior e das relacións de todo tipo con Extremadura.

2. En todo caso, a Comunidade Autónoma será previamente informada polo Estado dos actos preparatorios da subscrición de acordos internacionais que afecten os seus intereses específicos, e poderalle solicitar ao Estado que inclúa representantes seus nas delegacións negociadoras.

Artigo 70. *Representación e participación na Unión Europea.*

No marco da regulación estatal e europea, a Comunidade Autónoma de Extremadura estará representada e participará nas decisións e políticas da Unión Europea de acordo cos seguintes procedementos, entre outros:

- a) O Estado informará a Comunidade Autónoma das iniciativas, propostas, proxectos normativos e demais decisións en tramitación na Unión Europea cando afecten intereses ou competencias da Comunidade Autónoma.
- b) A Comunidade Autónoma de Extremadura participará na formación das decisións do Estado relativas á Unión Europea, no marco dos procedementos multilaterais internos existentes.
- c) De acordo coas normas do Estado, a Comunidade Autónoma de Extremadura poderá formar parte das delegacións españolas nas institucións da Unión Europea que negocien asuntos de interese rexional.
- d) A Xunta de Extremadura, en defensa do interese rexional, instará dos órganos lexitimados para iso o exercicio das accións pertinentes ante o Tribunal de Xustiza da Unión Europea e poderá intervir nos procedementos que se substancien ante el, de conformidade cos ordenamentos comunitario e español.
- e) A Comunidade Autónoma manterá canles de relación directa coas institucións da Unión Europea e terá unha oficina permanente encargada das relacións coas institucións e cos órganos comunitarios naquelas materias que afecten os intereses de Extremadura.

Artigo 71. *Cooperación con Portugal.*

No marco das súas competencias e con respecto ás que lle corresponden ao Estado, a Comunidade Autónoma desenvolverá e fomentará a cooperación coas institucións e coa sociedade portuguesas en todos os ámbitos de interese común de acordo cos seguintes procedementos, entre outros:

- a) A creación dun órgano específico da Comunidade Autónoma encargado das relacións con Portugal e coas súas entidades territoriais.
- b) A participación nas entidades, foros ou institucións españolas ou mixtas en que se formulen ou desenvolvan políticas relativas ás competencias rexionais.
- c) A planificación, negociación e execución de accións e programas compartidos con entidades portuguesas, calquera que sexa a orixe do financiamento.
- d) A planificación, negociación e execución da súa propia política de cooperación transfronteiriza.
- e) A creación de organismos e servizos mixtos de interese común de calquera natureza.
- f) A difusión e promoción do portugués e da cultura portuguesa en Extremadura baixo o principio de reciprocidade.
- g) A subscrición de acordos con institucións e entidades territoriais portuguesas no marco das leis e tratados aplicables.
- h) A participación nas reunións gobernamentais hispano-portuguesas de carácter periódico que poidan afectar a rexión no marco dos acordos bilaterais correspondentes.
- i) O fomento dunhas relacións económicas, comerciais e empresariais equilibradas e mutuamente beneficiosas.

Artigo 72. *Cooperación ao desenvolvemento.*

A Comunidade Autónoma concibirá e executará a súa política de cooperación ao desenvolvemento de acordo cos seguintes procedementos, entre outros:

- a) A planificación, coordinación e control das actuacións da Administración autonómica e dos seus entes instrumentais na materia.

b) A coordinación da política estremeña de cooperación ao desenvolvemento coa estatal e, de ser o caso, coa das demais comunidades no marco de procedementos multilaterais.

c) A execución directa de actuacións de cooperación ao desenvolvemento mediante a transferencia de tecnoloxía, a asignación de recursos materiais ou humanos ou o asesoramento especializado.

d) A transferencia directa de recursos financeiros propios ou transferidos por outras entidades ou administracións.

e) O financiamento, avaliación e control de actuacións de desenvolvemento propostas ou executadas por empresas, organizacións ou entidades.

f) A promoción e sensibilización dos cidadáns na materia mediante campañas, programas de difusión, actividades formativas e o fomento do voluntariado.

TÍTULO VI

Da economía e da facenda

CAPÍTULO I

Da economía de Extremadura

Artigo 73. *Principios xerais.*

1. Toda a riqueza da rexión, nas súas distintas formas e calquera que sexa a súa titularidade, está subordinada ao interese xeral. Protéxese a liberdade de empresa e recoñécese a iniciativa pública na actividade económica.

2. Os poderes públicos da Comunidade Autónoma fomentarán e, se é o caso, regularán a participación dos axentes sociais e económicos en organismos e institucións con funcións de desenvolvemento de Extremadura. Igualmente, propiciarán a constitución e o desenvolvemento de sociedades de economía social e promoverán e protexerán o traballo autónomo.

Artigo 74. *Planificación económica.*

1. A Comunidade Autónoma poderá, mediante lei, planificar a actividade económica rexional no marco da planificación xeral do Estado e con especial atención ás necesidades de desenvolvemento sustentable e do medio rural.

2. A Comunidade Autónoma intervirá na elaboración dos plans e programas económicos do Estado que afecten a Extremadura. Poderá, así mesmo, elaborar e remitirle ao Goberno da Nación propostas relativas a competencias, empresas ou servizos públicos estatais. Os informes, estudos ou propostas serán obxecto de comunicación á Asemblea de Extremadura, e o acordo que esta adopte, debidamente notificado, dará lugar á resolución motivada do Goberno da Nación ou dos organismos ou entidades competentes.

Artigo 75. *Sector público.*

Para o desenvolvemento rexional e o mellor exercicio das súas competencias, a Comunidade Autónoma de Extremadura poderá constituír empresas públicas, organismos autónomos e outros entes públicos de dereito público ou privado, nas formas e cos controis previstos por unha lei da Asemblea que garanta en todo caso a transparencia e a adecuada fiscalización destas entidades.

Artigo 76. *Entidades financeiras.*

A Comunidade Autónoma exercerá as súas competencias sobre caixas de aforro e cooperativas de crédito con sede en Extremadura e, se é o caso, sobre a actividade

delas e das demais institucións financeiras na rexión, co fin de fortalecer o sistema financeiro rexional, velar polo cumprimento da súa función económica e social, estimular a súa participación nos obxectivos económicos estratéxicos da rexión e asegurar a repercusión do aforro dos estremeños no desenvolvemento de Extremadura.

CAPÍTULO II

Da Facenda pública de Extremadura

Artigo 77. *Principios xerais e réxime xurídico.*

1. A Facenda pública da Comunidade Autónoma está constituída polo conxunto de dereitos e obrigas de contido económico cuxa titularidade lles corresponde ás administracións, organismos, entidades e institucións autonómicas estremeñas.

2. Son principios da referida Facenda rexional os de suficiencia, autonomía financeira, solidariedade, coordinación, eficiencia e previsión orzamentaria. Na aplicación dos dereitos e no cumprimento das obrigas atenderanse aos principios de legalidade, austeridade, eficacia, coordinación e economía de trámites.

3. A Facenda pública autonómica terá as mesmas garantías e potestades que a Facenda do Estado, incluído o réxime tributario aplicable aos recursos estatais.

4. As disposicións contidas neste capítulo interpretaranse e integraranse de acordo co que dispoña a lei orgánica prevista no número 3 do artigo 157 da Constitución.

Sección 1.ª Do orzamento e do gasto público

Artigo 78. *Orzamento.*

1. Todos os ingresos e gastos da Comunidade Autónoma de Extremadura deben estar previstos nun orzamento anual e único, en que se consignará o importe dos beneficios fiscais establecidos polas leis autonómicas.

2. O orzamento incluírá, como seccións independentes, o orzamento da Asemblea e os das outras institucións estatutarias, que serán elaborados polos seus órganos correspondentes de acordo coas directrices xerais do gasto público que fixe a Xunta de Extremadura para o exercicio correspondente.

3. O orzamento presentarase equilibrado, orientado ao cumprimento dos obxectivos de política económica, sometido ao principio de estabilidade orzamentaria, e a súa elaboración e xestión efectuaranse con criterios que permitan a consolidación cos estatais.

4. Correspóndelle á Xunta de Extremadura a elaboración final e a presentación do proxecto de orzamento para a súa tramitación e á Asemblea o seu debate, emenda, aprobación e control.

5. O proxecto de orzamento presentarase á Asemblea de Extremadura antes do día 15 de outubro do ano anterior ao da súa vixencia. Se a Lei de orzamentos non estivese publicada antes do primeiro día do exercicio económico correspondente, considerarase automaticamente prorrogado o orzamento do exercicio anterior ata a aprobación do novo.

6. As leis de orzamentos en ningún caso poden establecer novos tributos nin modificar os elementos esenciais dos xa establecidos, salvo que así o autorice a lei reguladora destes.

7. A Asemblea de Extremadura non tramitará iniciativas lexislativas nin emendas que supoñan para o exercicio corrente aumento de gastos ou diminución de ingresos sen contar previamente coa conformidade da Xunta de Extremadura.

8. Sen prexuízo do carácter anual do orzamento, poderanse aprobar plans económico-financeiros de carácter plurianual orientadores da asignación de recursos.

Artigo 79. *Gasto público.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura goza de plena autonomía de gasto e, no marco das súas competencias, determina libremente o destino dos seus recursos económicos e financeiros.

2. O gasto público da Comunidade Autónoma de Extremadura realizará unha asignación equitativa dos recursos públicos e a súa programación e execución responderán aos criterios de transparencia, eficiencia e economía. Adoptaranse medidas para un adecuado control económico-financiero.

3. O gasto público territorializado deberá contribuír á cohesión socioeconómica da rexión mediante a substancial equiparación dos servizos públicos e dos investimentos rexionais nas súas diferentes zonas, procurando a súa homoxeneidade nos municipios de similar poboación e necesidades equivalentes.

Sección 2.ª Dos recursos financeiros

Artigo 80. *Ingresos.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura disporá de recursos suficientes para atender as necesidades de gasto derivadas da execución das súas competencias.

2. Os ingresos da Comunidade Autónoma de Extremadura están constituídos:

- a) Polos seus propios impostos, contribucións especiais, taxas e prezos públicos.
- b) Polos impostos cedidos, total ou parcialmente, polo Estado.
- c) Polas recargas sobre os tributos do Estado.
- d) Polas participacións nos ingresos do Estado.
- e) Polas asignacións con cargo aos orzamentos xerais do Estado.
- f) Polas transferencias do Fondo de Compensación Interterritorial, de acordo coa súa propia normativa, ou doutros fondos.
- g) Polas asignacións e transferencias procedentes da Unión Europea, de programas comunitarios e de organismos ou entidades de dereito internacional.
- h) Polos ingresos procedentes do seu patrimonio e demais de dereito privado.
- i) Polo produto da emisión de débeda e de operacións de crédito.
- j) Polo produto das multas e sancións no ámbito das súas competencias.
- k) Por calquera outro que se poida establecer de conformidade coa Constitución e con este estatuto.

Artigo 81. *Tributos propios.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura ten competencia para establecer, regular e aplicar os seus propios tributos, no marco da Constitución e deste estatuto.

2. Poderanse establecer impostos propios pola realización de actos, feitos ou negocios que poñan de manifesto a capacidade económica dos contribuíntes ou provoquen gastos, custos sociais ou ambientais que deban ser soportados pola Comunidade Autónoma de Extremadura ou polos seus habitantes e calquera outro que non recaia sobre feitos imposibles efectivamente gravados polo Estado, teña ou non finalidades extrafiscais.

Artigo 82. *Impostos cedidos e recargas.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura ten competencia para regular e aplicar os tributos do Estado que lle sexan cedidos, dentro dos límites e condicións da Constitución.

2. A Comunidade Autónoma regulará e aplicará os impostos cedidos integramente, sen prexuízo das facultades do Estado para a harmonización tributaria xeral e para o establecemento de criterios de imputación territorial.

3. Igualmente, a Comunidade Autónoma poderá establecer e aplicar recargas sobre tributos estatais coas limitacións que estableza a correspondente lei orgánica.

Artigo 83. *Revisión económico-administrativa.*

Na Xunta de Extremadura constituirase un órgano para coñecer das reclamacións económico-administrativas que se deduzan fronte a calquera acto da Administración rexional ditado en aplicación dos tributos que xestione e fronte a outros actos de contido económico que determine a lei.

Sección 3.ª Do patrimonio e do crédito público

Artigo 84. *Patrimonio.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura ten o seu propio patrimonio e dispón de bens de dominio público, patrimoniais e outros especiais, co réxime xurídico que dispoña unha lei da Asemblea.

2. Forman parte do patrimonio da Comunidade os bens e dereitos recibidos desde as administracións públicas con ocasión dos trasposos de funcións e servizos e os adquiridos por calquera outro título xurídico válido.

Artigo 85. *Crédito público.*

1. Para contraer crédito e emitir débeda, a Xunta de Extremadura deberá estar autorizada por lei da Asemblea que preverá o seu volume e características, dentro do ordenamento xeral da política crediticia. Non será precisa esta autorización para realizar operacións de tesouraría ou outras modalidades de endebedamento a curto prazo, que deberán quedar amortizadas, en todo caso, dentro do exercicio orzamentario en que se concerten ou no seguinte. De todo iso darase conta á Asemblea de Extremadura.

2. A débeda pública da Comunidade Autónoma de Extremadura destinarase exclusivamente a gastos de investimento e os seus títulos terán os mesmos beneficios e condicións que a débeda pública do Estado.

3. O orzamento da Comunidade Autónoma consignará os créditos necesarios para satisfacer o pagamento de xuros e capital da débeda pública, cantidades que non poderán ser minoradas mentres se axusten ás condicións de emisión.

CAPÍTULO III

Das relacións coa Facenda do Estado

Artigo 86. *Principios xerais da financiamento autonómico.*

1. As relacións entre a Facenda pública da Comunidade Autónoma de Extremadura e a do Estado estarán informadas polos principios de solidariedade, coordinación, colaboración, transparencia e lealdade institucional, e rexeranse pola Constitución, este estatuto e, de ser o caso, a lei orgánica prevista no punto terceiro do artigo 157 da Constitución.

2. O Estado garante os recursos necesarios para que a Comunidade Autónoma de Extremadura poida prestar os servizos e exercer as súas competencias en condicións de substancial igualdade co resto das comunidades autónomas, sen que as diferentes formulacións estatutarias poidan significar prexuízos para a rexión.

3. Así mesmo, garante a actualización das variables básicas aplicables e a revisión quinquenal do sistema, na cal se terá en conta a evolución das necesidades de gasto e dos recursos dispoñibles.

4. A Comunidade Autónoma de Extremadura participará nos ingresos do Estado non cedidos a través do Fondo de Suficiencia ou doutros instrumentos financeiros que se poidan establecer.

5. Para determinar as necesidades de gasto e o financiamento da Comunidade Autónoma consideraranse aquelas variables máis relevantes, como a superficie rexional en relación coa nacional, a baixa densidade da poboación, o envellecemento, o menor nivel de renda, a poboación en situación de exclusión ou pobreza, o peso do mundo rural e a distancia e o tempo de acceso dos cidadáns aos servizos públicos.

Artigo 87. *Financiamento de nivelación.*

Sen prexuízo do financiamento básico citado e co fin de corrixir os desequilibrios territoriais, transferiranse á Comunidade Autónoma os recursos financeiros seguintes:

- a) Os afectos ás asignacións de nivelación e os derivados do fondo, ambos regulados no artigo 158 da Constitución.
- b) Os resultantes dos programas, fondos, iniciativas e calquera outro instrumento de financiamento establecido pola Unión Europea ou coa súa achega total ou parcial, con respecto do principio de adicionalidade.
- c) Os provenientes da participación territorializada en fondos estatais establecidos polas Cortes Xerais e relacionados coas competencias da Comunidade Autónoma. A xestión de tales fondos corresponderalle, en todo caso, á Xunta de Extremadura.

Artigo 88. *Participación e lealdade institucional.*

1. A Comunidade Autónoma de Extremadura participará con voz e voto en todos os órganos de relación co Estado que teñan atribuídas facultades de proposta ou decisión sobre o sistema de financiamento autonómico ou sobre a distribución de fondos de calquera orixe entre comunidades autónomas, especialmente no Consello de Política Fiscal e Financeira, sen prexuízo da Comisión Mixta do artigo 90 deste estatuto. Cando a decisión de distribución corresponda en exclusiva ao Estado, deberase oír previamente a Comunidade Autónoma de Extremadura.

2. Periodicamente valorarase o impacto financeiro que as normas e medidas adoptadas polo Estado teñan sobre a Facenda de Extremadura e, reciprocamente, o que teñan as aprobadas pola Comunidade Autónoma de Extremadura sobre a Facenda estatal, e adoptaranse as correspondentes medidas compensatorias.

3. A Comunidade Autónoma participará nos ingresos correspondentes aos tributos que o Estado estableza sobre actividades contaminantes ou xeradoras de riscos potenciais para o medio natural ou o contorno social de Extremadura.

Artigo 89. *Colaboración en materia fiscal.*

1. A Comunidade Autónoma, o Estado e as entidades locais de Extremadura colaborarán nas actuacións fiscais respectivas e facilitarán o intercambio da información precisa para o exercicio das súas correspondentes competencias na materia e, especialmente, a xestión consorciada do catastro que inclúa a utilización conxunta de información e de bases de datos.

2. A Comunidade Autónoma intégrase, na forma que se determine legalmente, nos órganos estatais de coordinación da xestión tributaria dos impostos cedidos.

Artigo 90. *Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais.*

1. A Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais Estado-Comunidade Autónoma de Extremadura é o órgano bilateral de relación entre ambas as administracións no ámbito financeiro.

2. Correspóndelle á Comisión a concreción, aprobación, desenvolvemento, actualización e seguimento do sistema de financiamento autonómico, así como a canalización das relacións fiscais e financeiras entre ambas as administracións e, en particular:

- a) Acordar o alcance e as condicións da cesión de tributos de titularidade estatal e, especialmente, as porcentaxes de participación no rendemento dos tributos estatais cedidos parcialmente.

b) Establecer os mecanismos de colaboración entre as administracións tributarias de Extremadura e do Estado, así como os criterios de coordinación e de harmonización fiscal adecuados á natureza dos tributos cedidos.

c) Negociar a porcentaxe de participación de Extremadura na distribución territorial dos fondos estruturais europeos.

d) Estudar os investimentos que o Estado realizará na Comunidade Autónoma de Extremadura.

e) Acordar a valoración dos traspasos de servizos do Estado á Comunidade Autónoma.

f) Establecer os mecanismos de colaboración entre a Comunidade Autónoma e a Administración xeral do Estado para o adecuado exercicio das funcións en materia catastral e de revisión en vía económico-administrativa.

g) Propor as medidas necesarias para garantir o equilibrio do sistema de financiamento cando se poida ver alterado por decisións legislativas estatais ou da Unión Europea.

h) Calquera outra función adecuada á natureza do órgano e acordada por ambas as partes.

3. A Comisión Mixta estará integrada por un número igual de representantes do Estado e da Comunidade Autónoma. A presidencia será exercida de forma rotatoria por ambas as partes en quendas anuais. O seu regulamento interno e de funcionamento será adoptado por acordo entre ambas as administracións.

TÍTULO VII

Da reforma do Estatuto

Artigo 91. *Procedemento de reforma estatutaria.*

1. A iniciativa de reforma deste estatuto correspóndelles á Xunta de Extremadura, á Asemblea, por iniciativa de polo menos un terzo dos seus deputados, e ao Congreso dos Deputados ou ao Senado.

2. Se a reforma for proposta por institucións da Comunidade Autónoma, tramitarase de conformidade coas seguintes regras:

a) Seguirase o procedemento legislativo especial que sinala o Regulamento da Asemblea, no cal se requirirá unha aprobación da proposta de reforma por maioría de dous terzos dos deputados da Cámara nunha votación final de conxunto.

b) Na mesma sesión en que se aprobe a proposta de reforma elixirase unha delegación de deputados que representen a Asemblea no Congreso dos Deputados e no Senado.

c) Nas referidas Cámaras, o texto de reforma seguirá o procedemento legislativo especial que os seus regulamentos establezan e no Congreso dos Deputados deberá obter maioría absoluta para a súa aprobación.

d) A Asemblea de Extremadura, mediante voto da maioría absoluta do Pleno, poderá retirar das Cortes Xerais a proposta de reforma en calquera momento da súa tramitación logo da súa votación final de totalidade.

e) A aprobación da reforma polas Cortes Xerais, mediante lei orgánica, incluírá a autorización do Estado para que a Xunta de Extremadura poida convocar referendo de ratificación nun prazo de seis meses desde a votación final nas Cortes Xerais, se así o acorda previamente a Asemblea co voto favorable das dúas terceiras partes dos seus membros.

f) A reforma estatutaria revestirá, en todo caso, a forma de lei orgánica.

3. Se a iniciativa a adoptar o Congreso dos Deputados ou o Senado, logo de se aprobar por maioría absoluta na Cámara correspondente e de elixir unha delegación de compromisarios seus, remitírase a proposta á Asemblea de Extremadura para a súa tramitación conforme as regras establecidas no número anterior.

4. De no se aprobar unha proposta de reforma, a institución promotora non poderá formulala de novo ata pasado un ano desde que propuxo a anterior.

Disposición adicional primeira. *Asignacións complementarias.*

1. A disposición adicional segunda do Estatuto de autonomía aprobado pola Lei orgánica 1/1983, do 25 de febreiro, na súa redacción orixinal, determinou que os orzamentos xerais do Estado debían consignar, con especificación do seu destino e como fontes excepcionais de financiamento, unhas asignacións complementarias para facer fronte ás circunstancias socioeconómicas de Extremadura.

2. A Comisión Mixta de Transferencias entre a Administración do Estado e a Comunidade Autónoma de Extremadura aprobou o acordo suscrito entre a Administración do Estado e a citada comunidade autónoma e esta última percibiu un anticipo á conta das citadas asignacións. No dito acordo recollíase a existencia dun acordo parcial sobre unha posible metodoloxía para empregar na determinación dos criterios, do alcance e da contía das asignacións excepcionais a que se refire o número anterior.

3. No caso de que, na data de aprobación deste estatuto, non fosen determinadas e canceladas na súa totalidade as contías derivadas do sinalado no número anterior, a Comisión Mixta prevista no artigo 90 establecerá, no prazo de dezaoito meses, os criterios, o alcance e a contía que conduzan á súa execución definitiva deste. Neste suposto, a aplicación dos acordos adoptados realizarase nun prazo de tres anos a partir da entrada en vigor deste estatuto.

4. No procedemento establecido no número anterior, a Administración xeral do Estado poderá outorgar anticipos á conta.

Disposición adicional segunda. *Investimentos ordinarios do Estado.*

1. Para a fixación dos investimentos anuais ordinarios do Estado en infraestruturas en Extremadura terase en conta, especialmente, a extensión do seu territorio en relación co estatal, así como a distancia e o tempo de acceso da poboación ás infraestruturas e servizos.

2. Así mesmo, co obxecto de acelerar o proceso de converxencia da rexión co conxunto nacional, o Estado realizará, cada ano e por un período de sete, investimentos complementarios como mínimo equivalentes ao un por cento do produto interior bruto rexional. Transcorrido ese prazo, a Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais regulada no artigo 90 analizará o grao de converxencia e poderá determinar, se é o caso, novos instrumentos tendentes a alcanzala.

3. A Comunidade Autónoma impulsará a adopción polo Estado de políticas activas de fomento e de execución de investimentos que fagan efectivo e real o principio de igualdade de todos os españois na accesibilidade aos servizos e infraestruturas públicas, así como o aseguramento do principio de cohesión territorial.

Disposición adicional terceira. *Cesión de tributos.*

1. Cédense á Comunidade Autónoma os impostos que o fosen totalmente pola correspondente lei de cesión de tributos a Extremadura, e cédese o rendemento dos cedidos parcialmente nas condicións previstas nela ou nos instrumentos de aprobación de novos sistemas de financiamento autonómico.

2. Mediante acordo entre a Comunidade Autónoma e o Estado, que o tramitará como proxecto de lei ordinaria, poderase modificar o elenco dos tributos cedidos determinando a porcentaxe de cesión e o seu alcance e condicións, con suxeición, en ambos os casos, ao disposto neste estatuto e na lei orgánica prevista no número 3 do artigo 157 da Constitución.

3. En todo caso, a supresión ou modificación polo Estado dalgún dos tributos cedidos implicará a extinción ou modificación da cesión, sen prexuízo dos mecanismos compensatorios recollidos no artigo 88 deste estatuto.

Disposición adicional cuarta. *Traspaso de medios materiais e financeiros.*

O traspaso dos servizos estatais inherentes ás competencias da Comunidade Autónoma farase de acordo coas seguintes regras:

a) A Comisión Mixta de Transferencias fará o inventario dos bens e dereitos do Estado que deban ser obxecto de traspaso á Comunidade Autónoma de Extremadura, concretará os servizos e funcionarios que se deban traspasar e procederá á adaptación, se é preciso, dos que pasen á competencia da Comunidade Autónoma.

b) A Comisión Mixta reunirse por petición do Goberno ou da Xunta de Extremadura, establecerá as súas propias normas de funcionamento e elevará os seus acordos ao Goberno para a súa promulgación como real decreto.

c) A Comisión Mixta establecerá os calendarios e prazos para o traspaso de cada servizo, de modo que a Comunidade Autónoma reciba bloques orgánicos de materias e competencias que permitan, desde a recepción, unha racional e homoxénea xestión dos servizos públicos.

d) Para preparar e verificar os traspasos, a Comisión Mixta de Transferencias estará asistida por comisións sectoriais así mesmo mixtas cuxo cometido fundamental será determinar para cada materia os traspasos de competencias e medios persoais, financeiros e materiais que deba recibir a Comunidade Autónoma. As comisións sectoriais trasladarán as súas propostas de acordo á Comisión Mixta, que as deberá ratificar, todo iso sen prexuízo das competencias asignadas á comisión bilateral prevista no artigo 90 deste estatuto.

e) Os bens e dereitos serán traspasados sen outras afeccións que as que resulten do Rexistro da Propiedade. Será título suficiente para a inscrición nos rexistros públicos a certificación da Comisión Mixta dos acordos de traspaso de bens inmoables, para o cal deberá conter os requisitos exixidos pola Lei hipotecaria. Os cambios catastrais practicaranse de oficio.

f) O cambio de titularidade dos contratos de arrendamento de locais para dependencias oficiais que se transfiran non lle dará dereito ao arrendador a extinguir, modificar ou renovar o contrato, nin a exixir indemnización de ningunha clase.

Disposición adicional quinta. *Traspasos de medios persoais.*

1. Os empregados públicos adscritos á Administración do Estado ou a outras administracións públicas que resulten afectados polos traspasos á Xunta de Extremadura pasarán a depender desta, e seranlles respectados os dereitos consolidados de calquera natureza que lles correspondan no momento do traspaso, de acordo co réxime xurídico específico vixente en cada caso e sen prexuízo da súa regularización de conformidade co ordenamento.

En particular, conservarán a súa situación administrativa, o seu nivel retributivo e o seu dereito a participar nos concursos de traslados que convoque a Administración respectiva, en igualdade de condicións que os restantes membros do corpo ou escala a que pertencen, e poden exercer o seu dereito permanente de opción de acordo coa lexislación vixente.

2. A Administración autonómica quedará subrogada na titularidade dos contratos sometidos ao dereito administrativo ou ao dereito laboral, que vinculen o persoal desta natureza e que resulten afectados pola entrada en vigor deste estatuto e polos traspasos á Xunta de Extremadura.

Disposición adicional sexta. *Constitución da Comisión Mixta de Asuntos Económicos e Fiscais.*

A comisión prevista no artigo 90 constituirase no prazo máximo de seis meses desde a entrada en vigor deste estatuto. Ata a súa constitución, a Comisión Mixta de Transferencias exercerá as súas competencias.

Disposición adicional sétima. *Seguridade.*

Correspóndenlle á Comunidade Autónoma de Extremadura, en materia de seguridade pública, a creación dun corpo de policía autonómica propia ou a adscrición permanente ou a colaboración temporal de unidades do Corpo Nacional de Policía, en ambos os casos nos termos previstos na lexislación estatal; a autorización, inspección e sanción das empresas de seguridade privada que teñan actividade na Comunidade Autónoma e a formación do persoal que realiza tales funcións; as medidas de coordinación dos servizos de seguridade e investigación privados coas policía locais e, de ser o caso, coa policía dependente da Comunidade Autónoma.

Disposición derogatoria.

No momento da entrada en vigor desta lei orgánica de reforma quedarán derogadas cantas disposicións de rango igual ou inferior se opoñan a ela.

Disposición derradeira.

A lei orgánica entrará en vigor o mesmo día en que se publique no «Boletín Oficial del Estado», e publicarase tamén no «Diario Oficial de Extremadura».

Por tanto,
Mando a todos os españois, particulares e autoridades, que cumpran e fagan cumprir esta lei orgánica.

Madrid, 28 de xaneiro de 2011.

JUAN CARLOS R.

O presidente do Goberno,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO